

Vi forstår fortiden

Vi tager ansvar for nutiden

Vi arbejder for en bedre fremtid

Vi forstår fortiden

Vi tager ansvar for nutiden

Vi arbejder for en bedre fremtid

**Vi forstår fortiden
Vi tager ansvar for nutiden
Vi arbejder sammen for en bedre fremtid**

Betænkning udgivet af Grønlands Forsoningskommission
Nuuk, december 2017.

Indhold	Josef Therkildsen, Dorthe Katrine Olsen, Ida Mathiassen, Îsâvaraġ Petrusen & Karla Jessen Williamson
Koordinering	Magdalene Møller
Tekst	Ivalo Egede
Oversættelse	Stina Sørensen
Billedredaktion	Ivaana Holm og Angutivaraġ Tønnessen
Layout	irisager.gl
Tryk	Toptryk
Antal	100

Forsoningskommissionen

Formandens Departement
Namminersorlutik Oqartussat
Imaneq 4
Postboks 1015
3900 Nuuk
Greenland

saammaatta.gl

INDHOLD

1. Forord	6
2. Indledning	7
3. Baggrunden for nedsættelsen af kommissionen	8
3.1 <i>En indre krig</i>	8
3.2 <i>Uenighed</i>	9
4. Selve kommissionen	10
4.1 <i>Kommissorium</i>	10
4.2 <i>Sammensætning</i>	11
4.3 <i>Æresmedlemmet</i>	13
4.4 <i>Den politiske følgegruppe</i>	13
4.5 <i>Sekretariatet</i>	14
5. Definition og afgrænsning	15
5.1 <i>Danmark ikke med</i>	16
5.2 <i>Forsoning i en grønlandsk kontekst</i>	17
5.3 <i>Afdækning</i>	17
5.4 <i>Forskellige udgangspunkter</i>	18
6. Kommissionens arbejde	19
6.1 <i>Det første møde</i>	19
6.2 <i>Møder i kommissionen</i>	19
6.3 <i>Strategi</i>	19
6.4 <i>Borgermøder</i>	20
6.5 <i>De narrative interviews</i>	21
6.6 <i>Sociologisk undersøgelse</i>	22
6.7 <i>Undersøgelse af den historiske udvikling i Grønland</i>	23
6.8 <i>Undersøgelse af fødestedskriteriet</i>	24
6.9 <i>Bearbejdning af indsamlet viden</i>	25
6.10 <i>Rapport om sprog</i>	25

7.	Formidling	26
7.1	<i>Logokonkurrence</i>	26
7.2	<i>Hjemmesiden saammaatta.gl</i>	27
7.3	<i>Side på Facebook</i>	27
7.4	<i>En sang</i>	27
7.5	<i>Debataftener</i>	27
7.6	<i>En kortfilm og en dokumentar</i>	28
7.7	<i>Billedkunst</i>	29
7.8	<i>Teatermanuskript</i>	30
7.9	<i>Novellekonkurrence</i>	31
7.10	<i>Forsoningskonferencen i Ilulissat</i>	32
8.	De mange udfordringer	36
8.1	<i>Fødestedskriteriet</i>	37
8.2	<i>Koncentrationspolitikken</i>	37
8.3	<i>Tvangsflytninger</i>	37
8.4	<i>Eksperimenter med børn</i>	38
8.5	<i>De juridisk faderløse</i>	39
8.6	<i>Serviceniveauet er forringet</i>	39
8.7	<i>Diskriminering på grund af sprog</i>	39
8.8	<i>Hvem er grønlander?</i>	40
8.9	<i>Vi bagtaler hinanden</i>	40
8.10	<i>Fælles værdier</i>	41
8.11	<i>Uddannelse</i>	41
8.12	<i>Tilkaldt arbejdskraft</i>	42
8.13	<i>Ud af offerrollen</i>	43
9.	Kommissionens anbefalinger	44
9.1	<i>Anbefalingerne</i>	44
9.2	<i>Idékatalog</i>	47
10.	Bilag	48
10.1	<i>Forsoningskommissionens kommissorie</i>	48
10.2	<i>Kommissionens udgivelser</i>	50
10.3	<i>Mediernes dækning af Forsoningskommissionens arbejde</i>	51
10.4	<i>Mere baggrund om forsoning</i>	57
10.5	<i>Medlemmerne af Forsoningskommissionen</i>	59

1. FORORD

November 2017.

Jeg vil gerne takke de nuværende og tidligere medlemmer af Forsoningskommissionen for det arbejde, kommissionen har udført siden dens etablering i 2014.

Forsoningskommissionen har i sit virke brugt mange kræfter på dialog med befolkningen om forsoning.

I betænkningen oplyses det, at Forsoningskommissionen har holdt 33 borgermøder siden opstarten i 2014. Det bør man værdsætte, da borgerinddragelse og direkte dialog med befolkningen er værdifuld.

Det ses tydeligt i Forsoningskommissionens betænkning, at kommissionen har fulgt kommissoriets bemærkninger om at skabe aktiviteter samt indsamle og formidle viden om emner, som er relevante for en forsoningsproces.

Betænkningen beskriver fra borgermøder og interviews, hvor forskelligt de interesserede borgere har forholdt sig til de emner, kommissionen har beskæftiget sig med.

Det har været interessant at læse betænkningen og se kommissionens anbefalinger og idékatalog. Disse kan i fremtiden indgå i overvejelser og forslag på de områder, kommissionen har beskæftiget sig med.

Kim Kielsen
Formand for Naalakkersuisut

2. INDLEDNING

Det har været en spændende opgave at være formand for Forsoningskommissionen. Det er med stor glæde og stolthed, at vi nu kan aflevere en betænkning om det arbejde, som Grønlands Forsoningskommission har sat i værk.

For det er ikke kun medlemmerne af kommissionen, der har arbejdet med forsoning de sidste tre år. Helt fra starten af kommissionens arbejde har det været intentionen at brede processen ud, og involvere så mange mennesker som muligt i dette arbejde.

Jeg blev selv udnævnt som formand for kommissionen i oktober 2015, da der blev indført formandskab i kommissionen, og har sammen med min næstformand Dorthe Katrine Olsen stået for at lede og færdiggøre kommissionens arbejde. Det har været meningsfyldt at se nærmere på alle de problematikker, som præger vort samfund i dag.

I Forsoningskommissionen havde vi gerne udviklet vores anbefalinger mere, men den store udskiftning af medlemmer af kommissionen og af medarbejderne i Forsoningskommissionens sekretariat har sat sine naturlige grænser for detaljeringsgraden i anbefalingerne.

Mange mennesker har bidraget med deres personlige oplevelser og erfaringer på borgermøder og under debatmøder, og mange er blevet interviewet i forbindelse med den research, som Forsoningskommissionen har stået for.

Jeg vil gerne takke alle jer, der har bidraget med jeres erfaring og viden. Uden jeres hjælp havde det ikke været muligt at komme med de anbefalinger, som kommissionen nu kan aflevere til den grønlandske regering.

Nu er det op til medlemmerne af Naalakkersuisut at skabe rammerne så den nødvendige forsoningsproces kan fortsætte.

Josef Therkildsen
Formand for Forsoningskommissionen

3. BAGGRUNDEN FOR NEDSÆTTELSEN AF KOMMISSIONEN

'Det grønlandske folk har et fælles ansvar for at bidrage til en positiv udvikling. I et mangfoldigt samfund skal der herske respekt for borgernes forskellige erindringer og opfattelser af begivenheder, historiske handlinger og beslutninger igennem tiden. Det er vigtigt at diskutere disse forhold og skabe forståelse for deres betydning for nutidens samfundsforhold samt folkets levevilkår – til gavn for den enkeltes og det grønlandske folks selvbevidsthed.'

(Fra kommissoriet for Forsoningskommissionen)

I dette afsnit beskrives det, hvorfor Grønlands Forsoningskommission blev nedsat, og lidt om, hvordan den blev modtaget af offentligheden.

Det grønlandske samfund har i løbet af en kort årrække været igennem en voldsom udvikling, og samfundet er i dag præget af postkoloniale spændinger. Som en tidligere koloni er samfundets udvikling i høj grad præget af et tankesæt, der er en direkte følge af kolonihistorien, og det har sat sit præg på folket og samfundets udvikling.

3.1 EN INDRE KRIG

Der arbejdes med forsoning i mange lande rundt om i verden. I nogen sammenhænge arbejdes der med forsoning mellem krænker og offer på det personlige niveau. Det kan være mellem en voldsudøver og dennes offer. De fleste steder er der dog tale om tidligere krigszoner, hvor forsoning anvendes som et redskab til at komme videre efter en krig.

Man kan sige, at selvom Grønland ikke har været med i en krig, så har senfølgerne af kolonitiden betydet, at krigen foregår i det enkelte menneske på en selvdestruktiv måde. Misbrug af rusmidler, vold, selvmord, seksuelt misbrug og fravær af ansvarsfølelse er tydelige symptomer på dette.

Børnetalsmanden og tidligere medlem af Forsoningskommissionen Aviåja Egede Lynge skrev tilbage i 2006 i forbindelse med en nordisk konference følgende om behovet for afkolonisering:

'Næste skridt må være, at vi tager ansvar for vores egen historie og for vores eget liv som et folk. Men først må vi se nærmere på vores egen koloniale og postkoloniale historie og holde op med at bebrejde – ikke bare andre men i høj grad også os selv – og forstå, at der er en sammenhæng mellem vores fortid, og de følelser vi har i dag.'

Baggrunden for igangsættelse af en forsoningskommission var ønsket om, at man gennem en forsoningsproces skulle bidrage til, at viden om samfundsforhold og forståelse borgerne imellem blev øget, og at en større bevidsthed om eget udgangspunkt ville give bedre mulighed for et inkluderende og respektfuldt samfund og en tryk udvikling.

Efter valget til Inatsisartut i marts 2013 indgik Siumut, Atassut og Partii Inuit et regerings-samarbejde, og den 26. marts 2013 underskrev partiformændene Aleqa Hammond fra Si-

umut, Gerhardt Petersen fra Atassut og Nikku Olsen fra Partii Inuit deres koalitionsaftale 'Et samlet land – Et samlet folk'. Sidste afsnit i aftalen lød således:

'Om kolonitidens indvirkning

For at lægge afstand til koloniseringen af vort land, er det nødvendigt at der finder forsoning og tilgivelse sted. Der udarbejdes en handlingsplan for dette.'

(Koalitionsaftalen af 26. marts 2013)

Naalakkersuisut lagde i Forslaget for Finanslov for 2014 op til, at der skulle nedsættes et sekretariat for Forsoningskommissionen. Sekretariatet skulle etablere og servicere Forsoningskommissionen, og når Naalakkersuisut havde hørt alle partierne, skulle sekretariatet udarbejde et udkast til et kommissorium. Da Inatsisartut godkendte en årlig bevilling til Forsoningskommissionen på 2,4 mio. kr. i 2014, kunne arbejdet med at oprette en kommission gå i gang.

Efter det ekstraordinære valg til Inatsisartut den 28. november 2014, gik partierne Siumut, Demokraatit og Atassut sammen i et regeringssamarbejde, og Kim Kielsen blev formand for Naalakkersuisut. Dette fik dog ikke betydning for arbejdet i Forsoningskommissionen, og kommissionen har været på finansloven siden da. Kommissionens arbejde skulle afsluttes med udgangen af 2017.

3.2 UENIGHED

Nogle borgere mente, at der ikke var behov for Forsoningskommissionen, og syntes det var spild af penge. Det var daværende formand for Naalakkersuisut Aleqa Hammond, der tog initiativ til oprettelsen af Forsoningskommissionen, og da der blev udskrevet valg til Inatsisartut på grund af en række sager om misbrug af offentlige midler, blev kommissionen især i starten knyttet sammen med Aleqa Hammond.

I en debat på hjemmesiden sermitsiaq.ag om forsoningskommissionen skrev Vivi Nielsen blandt andet:

"Forstuvningskommissionen", som man forledes til at kalde [den], hører jo fortiden til, da AH gik i selvsving. Lad os gå de nye tider i møde og brug dog de midler – hele 10 mill. kr. – til børne- og velfærdsområdet, som trænger i den grad til opløftning!"

Vivi Nielsen, netavisen sermitsiaq.ag, 5. januar 2015.

Men der var også opbakning til kommissionen. Længere nede i tråden fortæller en anden borger om, hvad han mener omkring oprettelsen af Forsoningskommissionen. Han støttede op om kommissionens arbejde, fordi der ifølge ham var behov for at udvise opmærksomhed overfor de mange, der føler sig fremmede i eget land. Jakob Abelsen skriver:

'Jeg tror, at man får en langt større forståelse for kommissionens betydning og formål, hvis man færdes blandt mange af (og kan tale med) vores rent grønlandsksprogede landsmænd, der føler sig som fremmede i eget land. Det her drejer sig ikke om at gøre nogen til syndebuk. Men at bakke op om, støtte og udvise opmærksomhed på de mange, der føler sig fremmed i eget land.'

Jakob Abelsen, sermitsiaq.ag, 5. januar 2015.

4. SELVE KOMMISSIONEN

I dette afsnit beskrives det arbejde, der er gennemført i løbet af de tre år, som Forsoningskommissionen har arbejdet. Kommissionen blev nedsat om efteråret i 2014 og færdiggjorde sit arbejde indenfor den tidsramme, der var aftalt, nemlig ved udgangen af 2017.

4.1 KOMMISSORIUM

Kommissionens opgave var ifølge kommissoriet at igangsætte aktiviteter, der skulle af-dække udfordringer i samfundet, der har afstedkommet spændingsforhold som følge af den koloniale arv.

Der skulle skabes dialog og indblik om landets historie, så samfundet kunne tage ved lære af konsekvenserne omkring egne handlinger og herefter at skabe bedre rammer for fremtiden.

Målet var også at skabe forståelse for diversiteten i samfundet. Kommissionen skulle tilrettelægge forskellige projekter, og kunne nedsætte arbejdsgrupper, der skulle bidrage til kommissionens aktiviteter for at bane vejen for øget forsoning.

Kommissionen skulle fastlægge en overordnet strategi og arbejdsplan for aktiviteterne og indsamlingen af viden. I denne arbejdsplan skulle der indgå offentlige, inddragende arrangementer.

Kommissionen skulle løbende formidle sit arbejde på en hjemmeside, og skulle beslutte hvordan viden, resultater og anbefalinger blev formidlet på den mest hensigtsmæssige måde.

Kommissionen skulle aflevere en årlig statusrapport og afslutte sit arbejde ved udgangen af 2017. En beskrivelse af det samlede arbejde og kommissionens anbefalinger skulle munde ud i en betænkning.

Kommissionen skulle have mellem fire og seks medlemmer, der blev udpeget af Naalakkersuisut. Medlemmerne skulle have relevante faglige og personlige kompetencer til at indgå i arbejdet. Majoriteten af medlemmerne skulle bo i Grønland af både administrative, økonomiske og logistiske hensyn samt ud fra et nærhedsprincip. En politisk følgegruppe skulle understøtte arbejdet.

(Uddrag af kommissoriet. Se hele kommissoriet i Bilag 1.)

4.2 SAMMENSÆTNING

Medlemmerne af Forsoningskommissionen blev udpeget af Naalakkersuisut, og kommissionen blev nedsat den 11. juli 2014 med følgende medlemmer:

- *Jens Heinrich, Ph.d. i historie*
- *Ida Mathiassen, folkeskolelærer*
- *Aviâja Egede Lyng, cand. scient. i social antropologi*
- *Klaus Georg Hansen, cand.mag. i etnografi*
- *Amalia Lyng Pedersen, cand.psych. og autoriseret psykolog*
- *Karla Jessen Williamson, Ph.D i antropologi, æresmedlem*

Medlemmerne af den nyoprettede kommission. Fra venstre: Jens Heinrich, Aviâja Egede Lyng, Amalia Lyng Pedersen, Ida Mathiassen, æresmedlem Karla Jessen Williamson og Klaus Georg Hansen.

Amalia Lyng Pedersen udtrådte efter et par måneder, og Aviâja Egede Lyng og Klaus Georg Hansen udtrådte i april 2015, alle tre fik erhvervsarbejde, der ikke var foreneligt med arbejdet i kommissionen.

Indtil oktober 2015 arbejdede kommissionen med en sideordnet rolle- og arbejdsmodel, og kommissionens medlemmer fordelte arbejdet imellem sig. Dette var imidlertid ikke hensigtsmæssigt, og kommissionen bad derfor Naalakkersuisut om at få indført en egentlig ledelsesstruktur i kommissionen med en formand og en næstformand.

I oktober 2015 udnævnte Naalakkersuisut Josef Therkildsen, der har mange års organisationserfaring fra Sulinermik Inuussutissartiutillit Kattuffiat (SIK), til formand for kommissionen. Uddannelseschef i Qeqqata Kommunea Anna Heilmann og gymnasielærer på Kalaallit Nunaanni Teknikkimik Ilinniarfik (KTI) Dorthe Katrine Olsen blev udpeget som medlemmer. Jens Heinrich blev endvidere valgt som næstformand på det næste møde i kommissionen. Kommissionen bestod nu af følgende medlemmer:

- *Josef Therkildsen, formand*
- *Jens Heinrich, næstformand*
- *Ida Mathiassen*
- *Anna Heilmann*
- *Dorthe Katrine Olsen*

Medlem af kommissionen Jens Heinrich udtrådte i juli 2016, og Anna Heilmann udtrådte i december 2016, begge fordi arbejdet i kommissionen ikke var foreneligt med deres erhvervsarbejde. Endelig blev tekstforfatter og komponist Ísávaraq Petrussen udpeget som medlem af kommissionen i december 2016. Dorthe Katrine Olsen blev valgt som næstformand.

I 2017, det sidste år kommissionen har arbejdet, har kommissionen altså været sammensat på følgende måde:

- *Josef Therkildsen, formand*
- *Dorthe Katrine Olsen, næstformand*
- *Ida Mathiassen*
- *Ísávaraq Petrussen*
- *Karla Jessen Williamson, æresmedlem*

Forsoningskommissionens arbejde har været præget af en del udskiftninger, der har betydet lange ventetider og forsinkelser undervejs. Ida Mathiassen og æresmedlem Karla Jessen Williamson er de eneste medlemmer af kommissionen, der har været med fra start til slut, og sammen har de skabt kontinuitet i kommissionens arbejde.

Medlemmerne af Grønlands Forsoningskommission under et møde i august 2017. Fra venstre formand Josef Therkildsen, næstformand Dorthe Katrine Olsen, æresmedlem Karla Jessen Williamson, medlem Ida Mathiassen og medlem Ísávaraq Petrussen.

4.3 ÆRESMEDLEMMET

Kommissionens æresmedlem Karla Jessen Williamson er fra Maniitsoq og assistant professor ved University of Saskatchewan i Canada. Karla Jessen Williamson, der har oprindelige folk samt tvær- og multikulturelle temaer som sit fokusområde, har været med i arbejdet i Forsoningskommissionen siden start, og har deltaget aktivt i kommissionens arbejde hele perioden. Æresmedlemmet har ikke stemmeret, og har en rådgivende rolle i Forsoningskommissionen.

4.4 DEN POLITISKE FØLGEGRUPPE

Forsoningskommissionens følgegruppe blev nedsat af Naalakkersuisut, og medlemmerne blev udpeget af de politiske partier i Inatsisartut. Følgegruppen kunne kommentere, anbefale, eller stille forslag om initiativer, emner og temaer. Forsoningskommissionen afgjorde dog selv prioriteringerne i sit arbejde.

Da følgegruppen blev etableret i august 2014 havde den følgende medlemmer:

- *Mikael Petersen, Siumut*
- *Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit*
- *Hanne Rasmussen, Demokraatit*
- *Ove Frank Heilmann, Atassut*
- *Randi Broberg, Partii Inuit*
- *Per Rosing-Petersen, Partii Naleraq*

Partii Inuit blev ikke valgt ind i Inatsisartut efter det ekstraordinære valg i november 2014, og Randi Broberg udgik af følgegruppen.

I 2015 havde partierne følgende medlemmer af følgegruppen:

- *Mikael Petersen, Siumut*
- *Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit*
- *Hanne Rasmussen, Demokraatit*
- *Ove Frank Heilmann, Atassut*
- *Per Rosing Petersen, Partii Naleraq*

Partii Naleraq besluttede at udtræde af følgegruppen i marts 2015. Senere trådte Juliane Henningsen fra Inuit Ataqatigiit ud af Inatsisartut og flyttede til Ilulissat, og hun blev erstattet af Sara Olsvig. Da Sara Olsvig i november 2016 blev medlem af Naalakkersuisut, udtrådte hun af følgegruppen, og blev erstattet af Mimi Karlsen. Da Hanne Rasmussen fra Demokraatit flyttede til Færøerne i august 2016 blev hun erstattet af Karl Peter Herlufsen.

I resten af perioden var følgegruppen sammensat på denne måde:

- *Mikael Petersen, Siumut*
- *Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit*
- *Karl Peter Herlufsen, Demokraatit*
- *Ove Frank Heilmann, Atassut*

Kommissionen har holdt to dialogmøder med følgegruppen i 2015, nemlig den 20. januar og den 26. november. I 2016 holdt kommissionen møde med følgegruppen den 25. november 2016, og i 2017 mødtes de den 28. august i 2017.

4.5 SEKRETARIATET

Forsoningskommissionens sekretariat blev oprettet i marts 2014. Ph.d. i forhistorisk arkæologi Mari Hardenberg (nu Kleist) blev ansat som kontorchef i marts 2014, og varetog sekretariatsfunktionen de første to år. Hun holdt op i maj 2016, og Steen Jeppson tog over, indtil februar 2017. Cand. mag. Magdalene Møller blev konstitueret som kontorchef i april 2017, og hun har været ansvarlig for sekretariatsfunktionen i resten af 2017.

Medlemmerne af Grønlands Forsoningskommission har i hele perioden lagt vægt på at involvere studerende i deres arbejde. Vivi Noahsen var den første studentermedhjælper, der blev tilknyttet sekretariatet, og i en periode var Vivi Vold barselsvikar for hende. I juni 2016 tog Ivaana Holm over, og i januar 2017 startede Angutivaraq Tønnessen også. Ivaana og Angutivaraq har arbejdet perioden ud. Alle studentermedhjælpere læser Kultur- og Samfundshistorie på Ilisimatusarfik.

I perioden maj til og med november 2017 har Ivalo Egede fra Ivalo Kommunikation bistået med udarbejdelsen af betænkningen.

5. DEFINITION OG AFGRÆNSNING

I dette afsnit ser vi nærmere på, hvordan medlemmerne af Grønlands Forsoningskommission definerede forsoning og afgrænsningen af kommissionens arbejde.

Kommissionen skal afdække kolonitidens indvirkning på dagens samfund. Her opfatter kommissionen også tiden efter 1953, hvor Grønland formelt blev en ligestillet del af det danske rige, som en tid præget af en kolonialrelation. Her vil kommissionen, under sit arbejde, særligt fokusere på assimilationsperioden fra 1950 og fremover. Dette fokus ekskluderer dog ikke andre historiske begivenheder i tiden før, som eksempelvis Anden Verdenskrigs betydning for udviklingen i Grønland, da de kan have relevans for kommissionsarbejdet.

Forsoningskommissionens statusrapport 2015.

Formanden for forsoningskommissionen Josef Therkildsen og medlem Ida Mathiassen, da de var i Qaqortoq for at holde borgermøde, december 2015.

Medlemmerne af forsoningskommissionen mener, at der er stor forskel på, hvordan kolonitiden og udviklingen blev oplevet og fortsat opleves forskelligt tværs af generationer, grupper og enkeltpersoner og hvor de bor. Derfor er der forskel på behovet for forsoning, og der er igen andre, der ikke ser mening eller behov for forsoning.

Kommissionen har arbejdet ud fra fire slags forsoning:

- Forsoning med sig selv og sin personlige baggrund
- Forsoning med egen forhistorie
- Forsoning grupperne imellem, i det grønlandske samfund
- Forsoning generationerne imellem.

Forsoning kan ske, hvis forskellige grupper i samfundet når til enighed om, hvilken form for forsoning der skal ske. Derfor var det vigtigt for forsoningskommissionen at identificere en grundlæggende forståelse af unikke perspektiver på tværs af generationer, grupper, enkeltpersoner og bosteder, der kunne danne grobund for en grønlandsk forsoningsproces.

5.1 DANMARK IKKE MED

Før Forsoningskommissionen blev nedsat var det tanken både at skabe forsoning internt i Grønland, men også mellem Grønland og Danmark, hvilket daværende formand for Naalakkersuisut Aleqa Hammond havde orienteret den daværende statsminister i Danmark om på et Rigmøde den 29. august 2013. Efterfølgende pressemøde udtalte statsministeren Helle Thorning-Schmidt, at ønsket om forsoning mellem Danmark og Grønland udelukkende var et grønlandsk ønske, ikke et dansk. Hun sagde:

Vi har ikke behov for forsoning, men jeg har fuld respekt for, at det er en diskussion, der optager det grønlandske folk. Vi vil følge diskussionen nøje herfra.

knr.gl, 29. august 2013.

5.2 FORSONING I EN GRØNLANDSK KONTEKST

Fra at være en forsoningskommission, der også skulle skabe forsoning mellem Danmark og Grønland, blev kommissionens opgave indsnævret til at alene at være en forsoningsproces i Grønland. Forsoningskommission fik derfor følgende opgave:

Forsoningsprocessen skal skabe plads til en fælles fremtid for den grønlandske befolkning – på tværs af geografi, generationer, grupper og enkeltpersoner. Forsoningskommissionen skal derfor skabe rammer for handlinger til rummelighed, gensidig respekt og frisættelse på baggrund af, hvad befolkningen har fortalt.

(Uddrag af Forsoningskommissionens kommissorium)

Forsoningskommissionen blev nedsat og gik i gang med sit arbejde, og medlemmerne af kommissionen lagde sig fast på at betragte forsoning som en overordnet proces, der omfatter følgende:

- At bevidstgøre befolkningen om Grønlands historie og dens indvirkning på nutiden
- En forståelse af fortiden for at komme videre mod en fælles fremtid
- En langsigtet proces til forandring af samfundet
- (Gen)opbygning af relationer
- En proces med anerkendelse af at erindre og lære af fortiden
- At forsoning er både et mål og en proces.

Medlemmerne af kommissionen var enige om, at arbejdet ikke skulle betragtes som en sandhedskommission, og at det ikke skulle være en kopi af lignende kommissioner i andre lande. Medlemmerne af kommissionen var ligeledes enige om, at arbejdet i kommissionen skulle planlægges ud fra, at der var afsat begrænset tid og begrænsede ressourcer til opgaven.

5.3 AFDÆKNING

Forsoningskommissionen skulle afdække de kulturelle og samfundsmæssige udfordringer i det postkoloniale samfund, hvor der let opstod spændinger i befolkningen. Derfor har kommissionen arbejdet målrettet ud fra de to overordnede indfaldsvinkler:

- At sætte fokus på de interne sociologiske problemstillinger
- At forstå processerne i den historiske udvikling og den kulturelle interaktion i Grønland, og i forholdet mellem Grønland og Danmark.

Ifølge kommissoriet skal forsoningsprocessen bidrage til, at en større viden om samfundsforholdene og en forståelse borgerne imellem øges, har Forsoningskommissionen valgt, at den historiske afdækning skal kombineres med indsamling af befolkningens egne narrative interviews. Sociale og kulturelle faktorer har en rolle i udformningen af, hvordan folk fortolker, husker, erindrer og genkalder sig begivenheder fra 1950-erne. Grønlands forsoningsproces har således blandt andet til formål at forbedre relationerne imellem forskellige befolkningsgrupper ved at øge forståelsen af unikke oplevelser af den grønlandske historie og en nydannelse af den grønlandske kultur. Dette kan ske gennem tre faser:

- At få en forståelse for fortiden
- At tage ansvar for nutiden
- At arbejde for at sikre en bedre fremtid.

Uenighed eller forskellige forståelser af og om fortiden kan gøre det svært at arbejde frem mod en forsoningsproces. Det var derfor vigtigt for forsoningskommissionen at høre folks fortællinger, erindringer og oplevelser fra nutiden, så de blev fortalt sideløbende med, at der blev lavet faghistoriske og samfundsfaglige studier i forbindelse med arbejdet i Grønlands Forsoningskommission. Forskellige syn på Grønlands historie i undersøgelser, hvor mangfoldighed spiller en rolle, kan resultere i, at alle borgere ikke har mulighed for at forstå, hvordan fortiden både former og er formet af befolkningens forskellige identiteter.

Kommissionen skal bane vejen for et bedre samfund med en befolkning, der så vidt muligt undlader at lade sig hæmme af den koloniale arv. At påpege positive elementer i det historiske forløb og i nutidens grønlandske kultur er ligeledes et oplagt sted at starte. Det, som binder samfundet og kulturen sammen, er ofte uklart og uudsagt, men det må være det kit, som binder Grønland sammen. Også i forhold til Danmark.

Uddrag af 'Forsoningskommissionen og fortiden som koloni' af Jens Heinrich, baggrund.com, 28. november 2014.

5.4 FORSKELLIGE UDGANGSPUNKTER

Medlemmerne af kommissionen udarbejdede i 2014 et fælles værdigrundlag for kommissionens arbejde, og her står det beskrevet at det ikke er alle borgere, der føler et behov for forsoning, fordi de har forskellige udgangspunkter:

Der er forskel på, hvordan den koloniale kontekst samt udviklingen i Grønland har været oplevet og fortsat opleves på forskellige steder på tværs af generationer, grupper og enkeltpersoner. Alle skal inddrages i processen med hensyntagen til, at der vil være forskelle i behovet for forsoning, ligesom der kan være en del af befolkningen, som ikke føler et behov for forsoning.

Forsoningskommissionens statusrapport for 2015.

6. KOMMISSIONENS ARBEJDE

Arbejdet i Grønlands Forsoningskommission blev startet op med en workshop i Ilulissat den 12. – 16. august 2014. Her fik medlemmerne af kommissionen gennemgået rammerne for kommissionens arbejde. Lektor Thomas Brudholm fra Institut for tværkulturelle og regionale studier i Danmark og Astrid Nonbo Andersen fra Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) holdt derefter forelæsninger om de forskellige teorier inden for arbejdet med forsoning.

Medlemmerne af kommissionen drøftede ligeledes, hvordan arbejdet i Grønlands Forsoningskommission skulle foregå, og de fik medietræning ved journalist og leder af Institut for Journalistik på Ilisimatusarfik Naja Paulsen.

6.1 DET FØRSTE MØDE

Grønlands Forsoningskommission holdt sit første ordinære møde i Tasiilaq i dagene 8. – 14. oktober 2014, og i tilknytning til dette møde holdt kommissionen et offentligt møde i forsamlingshuset, hvor der deltog omkring 50 borgere. Kommissionen indsamlede ligeledes det, der kaldes narrative interviews.

I oktober 2014 etablerede befolkningen i Tasiilaq en arbejdsgruppe, hvor de debatterede emner i relation til arbejdet i Grønlands Forsoningskommission. De frivillige besluttede, at de selv ville stå for dette arbejde.

I december 2014 afholdt kommissionen ligeledes ni fokusgruppemøder med medarbejderne på forskellige arbejdspladser i Tasiilaq. Aktiviteterne i Tasiilaq blev brugt som et pilotprojekt for at indsamle erfaringer omkring, hvilke metoder, der virkede godt og mindre godt, for at forberede processen i resten af landet.

6.2 MØDER I KOMMISSIONEN

Grønlands Forsoningskommission holdt oftest møder af to dages varighed. Den holdt sit første møde i Tasiilaq i 2014. Kommissionen holdt tre møder i Nuuk i 2015. Den holdt endnu tre møder i Nuuk og et i Ilulissat i 2016. I 2017 holdt medlemmerne fire møder i Nuuk.

6.3 STRATEGI

Kommissionen offentliggjorde sin strategi for sit arbejde på et pressemøde i Katuaq den 20. januar 2015. Kommissionen beskrev sin vision, der gik ud på at foreslå rammer for handlinger til rummelighed og gensidig respekt på baggrund af de narrative interviews og processen for at afdække historiske og eksisterende sociologiske problemer. På den baggrund havde kommissionen udarbejdet fire strategier: En om inddragelse af borgerne, en om afdækning af Grønlands egen historiske udvikling, en om afdækning af interne sociologiske problemer og endelig en strategi for information. (Læs mere om kommissionens strategi i Bilag 2. Forsoningskommissionen: 'Årlig Statusrapport, juli 2015').

6.4 BORGERMØDER

Borgermøderne har sammen med de narrative interviews været et af de stærkeste værktøjer i arbejdet med at inddrage borgernes erfaringer om landets udvikling i relation til grønlandernes koloniale arv.

Kommissionen holdt i alt 33 borgermøder rundt om i landet. På borgermøderne orienterede medlemmerne af kommissionen om formålet med Forsoningskommissionen, og hvordan de arbejdede, og herefter var ordet frit. Der var en stor spørgelyst, og mange borgere fortalte i detaljer om deres egne oplevelser.

Sekretariatet i Forsoningskommissionen har skrevet referater af borgermøderne. Man kan læse om de emner, som borgerne tog op under disse borgermøder i afsnit 8 i denne betænkning.

I forbindelse med borgermøderne i Qaanaaq var Forsoningskommissionen også på besøg i Piareersarfik for at høre nærmere omkring de unges levevilkår.

6.5 DE NARRATIVE INTERVIEWS

'Det er vigtigt, at vi anerkender og ser problemerne som de er, så vi kan fortsætte vores healingsproces individuelt og samfundsmæssigt. Ved at lytte til de historier, der er, kan vi bidrage til bevidning af hændelserne, og kan også være med til at åbne øjnene for de alternative historier. Historien om et offer kan også alternativt være historien om at have fundet egne styrker og ressourcer til at overkomme traumatiske oplevelser og livsbegivenheder.'

(Amalia Lynge Pedersen: Grønland - Perspectives from Down Under, 2017)

Borgermøde i Narsarsuaq, december 2015

I forbindelse med borgermøderne opfordrede medlemmerne af kommissionen ligeledes de borgere, der gerne ville fortælle om deres egne oplevelser, til at give et personligt interview om deres eget livsforløb, en såkaldt narrativ beretning. 58 borgere tog imod dette tilbud.

De narrative interviews blev gennemført efter borgermøderne ud fra en fast spørgeramme. Før interviewet gik i gang skulle informanterne udfylde en samtykke-erklæring, der gav kommissionen ret til at anvende de oplysninger, der blev givet af informanten, og informanten skulle give klar besked om vedkommende ville være anonym eller ej.

Intervieweren skulle lade informanten fortælle sin egen historie fra eget udgangspunkt og tillade tilføjelser eller 'diskussioner', så længe indholdet havde relevans for de sociologiske problemstillinger og udfordringer i deres liv. Det var vigtigt at intervieweren ikke styrede 'fortællingen'.

Interviewene blev gennemført ud fra denne spørgeramme:

Emne	Spørgsmål
Om udfordringer	Hvad er og handler de personlige udfordringer om? Hvilke udfordringer har du stået over for eller står overfor? Har dine udfordringer eksempelvis påvirket dit sociale liv?
Om at overkomme udfordringer	Er du kommet over dine udfordringer? Hvis ja: Hvordan er du kommet over dem? Hvis nej: Hvordan tænker du at komme over dem, og kan du komme over dem?
Om at videregive viden	Har du haft mulighed for at videregive dine erfaringer om at komme igennem dine udfordringer? Hvis ja, hvordan?
Om fremtidsudsigter	På baggrund af dine oplevelser af disse udfordringer, hvilke udfordringer tror du, at du vil stå overfor i fremtiden? Hvilke fremtidige forestillinger har du? eller forhåbninger til fremtiden har du? Har du forslag til hvordan disse udfordringer/problemer kan løses i samfundet?

Oplysningerne fra de narrative interviews er anonymiserede for at respektere de enkelte personer, der har bidraget med deres egne narrative fortællinger.

6.6 SOCIOLOGISK UNDERSØGELSE

Forsoningskommissionen fik udarbejdet en sociologisk undersøgelse om identitet, sprog og sociale udfordringer i efteråret 2015. Henrik Skydsbjerg fra HS Analyse gennemførte 989 telefoninterviews, og ud af disse tog 285 personer imod muligheden for at uddybe deres fortælling yderligere. Efterfølgende gav 50 borgere et uddybende telefoninterview.

Analysen viste, at 97 % af de adspurgte opfatter sig som grønlandske, at 96 % af de adspurgte taler grønlandsk, og at 70 % kan klare sig på dansk. En stor del af deltagerne i interviewundersøgelsen har oplevet selvmord i den nære familie eller i deres omgangskreds, og mange har oplevet alkoholmisbrug, vold, seksuelle krænkelser og andet misbrug tæt på.

Mange oplever store spændinger mellem grønlandere, mellem folk fra forskellige steder, og mellem folk med forskellige sproglige forudsætninger, især mellem sprogene kalaallisut og dansk. (Se Bilag 3: HS Analyse: 'Identitet, sprog og sociale udfordringer', november 2015).

6.7 UNDERSØGELSE AF DEN HISTORISKE UDVIKLING I GRØNLAND

Da Grønlands Forsoningskommission undersøgte den historiske udvikling og den kulturelle interaktion, tog den udgangspunkt i tiden efter 1950 og moderniseringsprocessen.

Daværende medlem af Forsoningskommissionen Jens Heinrich benyttede blandt meget andet referaterne fra de grønlandske Landsråd i udarbejdelsen af sin rapport om koncentrationspolitikken.

Koncentrationspolitikken fyldte en del i den sociologiske undersøgelse, og medlemmerne af kommissionen besluttede derfor at bede historiker og medlem af forsoningskommissionen Jens Heinrich om at beskrive denne problematik. Jens Heinrich udarbejdede derfor 'Rapport over projekt om koncentrationspolitikken i Grønland 1940-2009', der blev publiceret på saammaatta.gl i efteråret 2015.

Jakob Janussen, der for nylig er blevet udnævnt til æresdoktor på Ilisimatusarfik, holdt oplæg om fødestedskriteriet på Kalaallit Nunaanni Teknikkimik Ilinniarfik (KTI) i Sisimiut, maj 2016.

6.8 UNDERSØGELSE AF FØDESTEDSKRITERIET

Forsoningskommissionen ønskede at få beskrevet indførelsen af fødestedskriteriet, og hvilke konsekvenser kriteriet fik, fordi folk, der var født i Grønland fik en lavere løn end folk, der var født udenfor landet, for samme arbejde.

Derfor bad kommissionen cand. scient. pol. Jakob Janussen udarbejde en rapport om emnet. Jakob Janussens rapport 'Analyse af fødestedskriteriet. Efterlysning af fuld ligestilling førte til diametralt modsat resultat', blev publiceret i april 2017. Jakob Janussens analyse kan læses på saammaatta.gl.

Cand. scient. pol. Jakob Janussens undersøgelse af fødestedskriteriet kan findes på saammaatta.gl

6.9 BEARBEJDNING AF INDSAMLET VIDEN

De input, der er kommet fra borgermøderne, de narrative interviews, den sociologiske undersøgelse, undersøgelsen af de historiske udviklinger, undersøgelsen af fødestedskriteriet og undersøgelsen af det grønlandske sprog er blevet bearbejdet og formidlet videre af en lang række ressourcepersoner. Kommissionen ville brede arbejdet med at indsamle fortællinger fra så mange perspektiver som muligt, og etablerede derfor et samarbejde med mange forskellige aktører i det grønlandske samfund.

6.10 RAPPORT OM SPROG

Tidligere og nuværende leder af sprogsekretariatet Oqaasileriffik Carl Christian Olsen og Katti Frederiksen har udarbejdet rapporten 'Oqaatsitta inissisimanerat – Ullumikkut oqaatsigit killiffippit pillugu nalunaarusiaq innersuussutininik aamma imalik' (Vort sprog – redegørelse om vort sprog og en række anbefalinger) for Forsoningskommissionen. Rapporten kan hentes på saammaatta.gl.

7. FORMIDLING

Vinderen af Forsoningskommissionens novellekonkurrence Lisathe Møller

Forsoningskommissionen har helt fra begyndelsen benyttet en lang række metoder for at sikre et bredt publikum. Udover rapporter og borgermøder, har kommissionen fået udgivet en hjemmeside, en side på Facebook, en kortfilm og en dokumentar, tre noveller, et teatermanuskript og har arrangeret en række debataftener rundt om i landet. I dette afsnit beskrives disse initiativer.

7.1 LOGOKONKURRENCE

Forsoningskommissionen udskrev i slutningen af 2014 en logokonkurrence for at få skabt fokus på den nye kommission. Grafiker Malene Kuitse Christensen vandt konkurrencen. Logoet viser bogstaverne S og I, der er forkortelserne for Saammaateqatigiinnissamut Isumalioqatigiissitaq (Forsoningskommissionen). Bogstavet s er formet som et hjerte, og bogstavet i er et menneske, der rækker ud efter et knus. Logoet symboliserer således forsoning.

7.2 HJEMMESIDEN SAAMMAATTA.GL

Grønlands Forsoningskommission har løbende publiceret al information og alle udgivelser fra kommissionen på hjemmesiden saammaatta.gl. Hjemmesiden vil blive nedlagt, og vil ikke blive opdateret fremover, men indholdet vil kunne findes på formanden for Naalakkersuisuts side på naalakkersuisut.gl. Linket saammaatta.gl kan stadig anvendes.

7.3 SIDE PÅ FACEBOOK

'Saammaateqatigiinnissaq', der er kommissionens side på Facebook, har været brugt til at dele nyheder fra kommissionens hjemmeside, men den har ikke været anvendt til at inddrage eller debattere med brugerne. Indlæggene på siden får ganske få Likes og bliver næsten aldrig delt. I skrivende stund har siden 803 følgere og 799 har liket siden. Siden har altså skabt lidt synlighed, men har ikke medvirket til at involvere brugerne på Facebook.

7.4 EN SANG

Brødrene Christian K. Elsner og Frederik K. Elsner fra bandet Nanook har skrevet sangen og komponeret melodien 'Ilunniittuassavoq' (den vil altid være i mit indre) for Forsoningskommissionen. Sangen udkom i maj måned i 2015. Sangen kan høres på saammaatta.gl.

7.5 DEBATAFTENER

Forsoningskommissionen har i 2016 og 17 arrangeret en række debataftener. Efter alle arrangementerne var der mulighed for at borgerne kunne give et narrativt interview. Målet var at informere om kommissionens arbejde, at få borgerne til at debattere forsoning, og at få dem til at italesætte deres oplevelser.

Æresmedlem i Grønlands Forsoningskommission assistant professor Karla Jessen Williamson har tre gange holdt et debatoplæg med titlen 'Udviklingens lænker'. Først i Katuaq i Nuuk, så i Maniitsoq, siden på Campus Kujalleq i Qaqortoq og senest som 'key-note speaker' på forsoningskonferencen i Ilulissat.

Journalist Tida Ravn, der har været formand for foreningen Juridisk Faderløse, der nu er nedlagt, har holdt offentlige foredrag med titlen 'Juridisk faderløse', og musiker Leif Saandvig Immanuelson har holdt foredrag med titlen 'Vores nationale særpræg'. Der har ligeledes været debataftener om fødestedskriteriet og om det grønlandske sprog.

Der har med andre ord været arrangeret en del oplæg med efterfølgende debatter. Emnerne har ligeledes været drøftet i radio og tv. Man er begyndt at drøfte emner, der tidligere var forbundet med tabuer, og det mener medlemmerne af Grønlands Forsoningskommission er af stor betydning.

Leif Saandvig Immanuelson holdt sit oplæg 'Vores Nationale Særpræg' i venskabssalen i Katuaq i januar 2017

7.6 EN KORTFILM OG EN DOKUMENTAR

Kommissionen fik produceret en video på fem minutter om hvad Forsoningskommissionen stod for, og hvad formålet med forsoningsprocessen var. Kunstner og filminstruktør Inuk Silis Høegh har produceret videoen, der har titlen 'Saammaatta' (lad os forsones os).

Forsoningskommissionen har fået produceret seks korte videofilm med udgangspunkt i resultaterne af interviewundersøgelsen 'Identitet, sprog og sociale udfordringer'. Anders Berthelsen fra Made in Nuuk Production producerede kortfilmene.

Isak Josenius fortæller om sin opvækst med seksuelt misbrug, Josef Tarrak Petrussen fortæller om sin identitet, Nivi Heilmann om sine erfaringer som dansksproget grønlander, Hans Frederik Olsen om sine erfaringer som dobbeltsproget på en arbejdsplads, Valentine H. Ingemann fortæller om det at være sendt til Danmark som barn, og endelig fortæller journalist Stephen Heilmann om sin grønlandske identitet.

Tre fagfolk kommenterer interviewpersonernes udsagn. Det er leder af sprogsekretariatet Oqaasileriffik Katti Frederiksen, museumsdirektør Daniel Thorleifsen og psykolog Ruth Blytmann Nielsen. De seks kortfilm, der er blevet publiceret løbende, er blevet samlet i en dokumentar om forsoning. Dokumentarfilmen vil blive foræret til visning i Kalaallit Nunaata Radioa (KNR) TV.

7.7 BILLEDKUNST

Udfordrende kunst, der kan skabe debat, var en af de metoder, der inviterede et bredere publikum til debatten af forsoning. Grønlands Forsoningskommission gav billedkunstner og kunstteoretiker Julie Edel Hardenberg opgaven at vise spejlinger af Grønland. Værkerne skulle invitere befolkningen til at tage del i en dialog på tværs af sprog, etnicitet og sociale skel, og formålet var at skabe tankevækkende kunstværker.

De syv værker, som Julie Edel Hardenberg har udført for kommissionen, er '1721', 'Ineriartorneq' (udvikling), 'Ingutsigaq' (optrævlet), 'Arven', 'Nammineq' (selv), 'Nipangersitaanngitsut' (fortier ej) og 'Xenophobia' (fremmedangst). Julie Edel Hardenberg anvender ofte det grønlandske flag 'Erfalasorput' og det danske flag 'Dannebrog' i sine værker. Værkerne kan ses på saammaatta.gl. Julie Edel Hardenbergs værker har medvirket til en styrket og mere intensiv debat om Forsoningskommissionens arbejde.

Værket Ingutsigaq (optrævlet) af billedkunstner Julie Edel Hardenberg

7.8 TEATERMANUSKRIFT

Journalist og skuespiller Vivi Sørensen har ud fra de narrative interviews skrevet et manuskript til et teaterstykke for Forsoningskommissionen. Teatermanuskriptet 'Saammaassi-niarnerup aqqani' (i forsoningens navn) giver stemme til disse karakterer:

- En kvinde – Fortæller, fra fortællingernes verden
- Elias – Udfordringerne ved at vokse op uden en far
- En mor, Elias' kone og mor til Tina
- Tina – Opdragelse her i landet og selvværd, 30 år og fra Nordgrønland
- Trine – Er ikke kommet sig over sit ophold i Danmark som barn
- Arnannguaq – Flyttede fra Nuuk, så hendes børn kunne lære grønlandsk
- Piitaaq – Juridisk faderløs
- Larsine – Hvad 2. verdenskrig har medført af godt og uddannelse
- Sakkak – At miste sin far, at vokse op som fattig
- Nivikka – At arbejde på GU mellem en masse danskere
- Ole – Det ikke at kunne tale dansk, og de følger det har
- Nuka – At være undertrykt af danskerne
- Sika – At være blevet misbrugt
- Lars – At få grønlændere til at blive selvstændige igen

Manuskriptet kan hentes på sammaatta.gl, og kan anvendes frit med henvisning til Grønlands Forsoningskommission, og kan for eksempel anvendes af uddannelsesinstitutioner, der arbejder med temaet forsoning.

7.9 NOVELLEKONKURRENCE

Forsoningskommissionen udskrev en novellekonkurrence for at sætte fokus på forsoning. Novellerne skulle handle om hvad det er befolkningen kan forsones sig med.

Dommerpanelet bestod af Josef Therkildsen og Ida Mathiassen fra Grønlands Forsoningskommission, Tukumminnguaq Nykjær Olsen fra studenterforeningen ILI ILI og Sørine Steenholdt fra Kalaallit Atuakkiortut.

Førstepremien gik til Lisathe Møller Kruse med novellen 'Eqqarsaatit silarsuaat sinnattorlu' (tankernes verden og drømmen). Anden præmien gik til Irene Jeppson for hendes novelle 'Den hvide bastard', og tredje præmien gik til Meqo Jensen 'Issittup sapangaa' (den arktiske perle). Novellerne kan læses på saammaatta.gl.

Vinderne af Forsoningskommissionens novellekonkurrence 'Den Arktiske Perle' i november 2016. Fra venstre Lisathe Møller, Irene Jeppson og Meqo Jensen. Meqo Jensen kunne ikke deltage, så hans bror tog imod prisen.

7.10 FORSONINGSKONFERENCEN I ILULISSAT

Forsoningskommissionen arrangerede i samarbejde med Socialpædagogisk Seminarium (SPS) en konference om forsoning. Konferencen havde overskriften Fortid, nutid og fremtid – forsoning, læring og kulturel diversitet, og blev holdt i det nye auditorium på SPS i Ilulissat den 1. og 2. april i 2017. Formålet var '... at samle en række fagfolk, forskere, studerende og politiske beslutningstagere for at udveksle viden om forsoning'.

Medlem af Forsoningskommissionen Ida Mathiassen åbnede konferencen i Ilulissat med en traditionel østgrønlandsk trommedans, april 2017.

*Ekspert i forsoning Dr. Anne Pattel-Gray fra Sydney Universitet i Australien var en af oplægs-
holderne på Forsoningskommissionens konference i april 2017 i Ilulissat.*

De studerende på SPS havde en temauge om forsoning inden konferencen. Under selve konferencen hjalp de til med det praktiske arbejde, og deltog i konferencen, når de havde tid til det.

*Alle deltagerne og de frivillige hjælpere fra SPS på forsoningskonferencen 'Fortid, nutid og
fremtid – forsoning, læring og kulturel diversitet' i Ilulissat.*

Forskere og fagfolk fra Norge, Holland, Canada, Australien, Danmark og Grønland holdt oplæg om deres vinkel på emnet forsoning, og alle foredragene kan høres på saammaatta.gl.

Oplægsholdere	Emne
Cunera Buijs	Power to the people, decolonizing museum-collections from Greenland
Juno Berthelsen	The Maintenance of Social memory in the US Virgin Islands
Thomas Brudholm	Forsoning og uforsonlighed
Lene Kielsen Holm	Community-based research in Greenland: Reflections, methods and practice
Josef Therkildsen	Saammaateqatigiinnissamut aqqut
Astri Dankertsen	Theories of affect and its potential for indigenous studies
Carl Christian Olsen	Kalaallit oqaasiisa manna inissisimanerat pisinnaatitaaffit aallaavigalugit
Kasper Larsen	Rights for humans and aboriginals
Karla Jessen Williamson	World view and storytelling: ensuring equality in knowledge systems
Julie Edel Hardenberg	For "Grønlandsk" til Grønland – Sprog, vaner og magtstrukturer
Kennet Pedersen	Hvorfor taler vi græsk når vi taler om politik?
Jens Heinrich	Defining your own world
Vivi Noahsen	Konsekvenser for de juridisk faderløse
Astri Dankertsen	Theories of affect and its potential for the indigenous studies
Karl Frederik Danielsen	Nunasiaataaneq, nunasiaataareernerullu kingorna pissutsit inooqatigiinnullu ilanngutivinneq
Rasmus Amitzbøll Jensen og Karl Madsen	Spørg rigets børn
Marianne Jensen	Atuartunik kalaaliaqqanik qallunaangorsaaneq – Danisering af grønlandske skolebørn.
Jakob Janussen	Resumé af analyse om fødestedskriteriet
Anne Pattel-Gray	Erfaringerne om forsoning i Australien med fokus på Aborigines og Torres Strait Islanders
Nuka Kleemann	Saammaasseqatigiittoqarsinnaava?
Pauline Knudsen	Qanga kulturperput nammineq oqaluttuarisariaqarparput
Suna Christensen	Dialogisk forskningspraksis
Suka K. Frederiksen	Namminiilivinnissaq.

Oversigt over de oplæg, der blev holdt på konferencen 'Fortid, nutid og fremtid – forsoning, læring og kulturel diversitet'. Oplæggene kan høres på saammaatta.gl.

Forsoningskonferencen blev holdt i det nye auditorium på SPS i Ilulissat, april 2017.

8. DE MANGE UDFORDRINGER

I dette afsnit bliver de udfordringer, som borgerne selv har beskrevet på de mange borgermøder og i de narrative interviews, beskrevet. Det skal understreges, at de synspunkter, der kommer til udtryk her, ikke nødvendigvis dækker de deltagende borgeres holdninger.

Men de borgere, der bliver refereret i dette afsnit, er mødt op og har aktivt bidraget med deres erfaringer og holdninger på Forsoningskommissionens offentlige møder, og mange har efterfølgende fortalt om deres personlige udfordringer under et narrativt interview. Medlemmerne af forsoningskommissionen vil gerne benytte lejligheden til at takke borgerne for deres input.

Medlemmerne af Grønlands Forsoningskommission kunne konkludere, at der især er fire udfordringer, der fylder i dagens grønlandske samfund ud fra et forsoningsperspektiv:

- Efterveerne fra kolonitiden præger stadig et flertal af befolkningen
- Mange borgere udtrykte følelsen af at være tilskuer til udviklingen
- Sprogsituationen giver mange udfordringer
- Bagtalelse af hinanden tynger, og der er behov for at identificere et fælles værdisæt.

Borgermøde i forsamlingshuset i Nuuk, december 2015.

8.1 FØDESTEDSKRITERIET

Indførelsen af fødestedskriteriet var med til at skabe et samfund, hvor den oprindelige befolkning blev en slags andenrangs borgere i eget land, fordi de danske såkaldte 'udsendte' fik højere løn og bedre levevilkår end den oprindelige befolkning.

Fødestedskriteriet har betydet at det hierarki, der blev opbygget under kolonitiden blev cementeret yderligere, og følgerne af fødestedskriteriet præger mange borgere den dag i dag.

Det er derfor oplagt at ledere og HR-ansvarlige sætter sig ind i de forhold, der var på arbejdsmarkedet dengang fødestedskriteriet var gældende, så de forstår de psykologiske mekanismer, der har været, og i deres fremtidige virke kan være med til at få bearbejdet eftervirkningerne af de vilkår, der var dengang.

8.2 KONCENTRATIONS POLITIKKEN

Som en konsekvens af koncentrationspolitikken blev mange borgere tvunget til at flytte til andre byer. De fik besked om flytningen i sidste øjeblik, og de fik ingen alternativer. Ofte var der ikke en bolig parat til tilflytterne.

Koncentrationspolitikken medførte, at mange familier blev splittede, og det hjemlige og nære blev erstattet af elendige levevilkår og en meget usikker fremtid. Mange af deres efterkommere fortæller idag at de mærker eftervirkningerne, fordi deres forældre ligesom mistede fodfæstet i livet.

Flere fortæller, at de blev kaldt 'annagiat', det betyder noget i retning af 'dem der er kommet for at blive reddet', og oplevelsen af ordet er meget negativt. De blev set ned på, og blev mobbet. Nogle borgere er stadig mærket af dette, mens andre er kommet videre. I den internationale kontekst kaldes dette fænomen et 'intergenerationelt traume', fordi den sociale effekt føles negativt i de efterfølgende generationer.

8.3 TVANGSFLYTNINGER

De borgere, der er blevet tvangsflyttede, har ikke fået rettidig information og de har heller ikke givet deres samtykke til flytningen. Beslutningen blev taget af den danske stat, og Landsrådet var med til at godkende tvangsflytningerne.

'Retten til frit forudgående og informeret samtykke' er både beskrevet i FN's erklæring om oprindelige folks rettigheder i 2007, og tilbage i ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater, der er den første og ældste internationale og bindende konvention omkring oprindelige folks rettigheder.

Selvom disse rettigheder først er blevet stadfæstede i 1989 og 2007, er der blandt borgerne udtrykt et klart ønske om, at den danske stat sammen med det grønlandske selvstyre giver en undskyldning for de krænkelser, der er begået, herunder også en undskyldning for tvangsflytningerne og deres efterkommere.

Flere understreger at Landsrådet var med til at godkende en lang række bemærkelsesværdige beslutninger, som har en langtidseffekt på samfundet idag, og understreger at der bør informeres om dette i forsoningens navn.

Forsoningskommissionen holdt borgermøde i forsamlingshuset i Nanortalik, december 2015.

8.4 EKSPERIMENTER MED BØRN

For at intensivere assimilationen af befolkningen er mange ni-ti årige børn blevet sendt til Danmark for at lære at tale dansk og dansk levevis. Mange af de interviewede syntes, at det var for tidligt en alder at forlade ens familie og bo hos en plejefamilie og ikke at måtte tale sit modersmål. Flere borgere fortæller, at de efter hjemkomsten fra Danmark havde svært ved at falde til, og at de oplevede at blive mobbet, fordi de var blevet 'qallunaajaqqat' (små danskere).

I folkeskolen var der i mange år nærmest apartheidlignende tilstande, hvor de mere socialt velstillede grønlandske børn, børn af blandede familier og de danske børn blev samlede i danske klasser, mens resten af børnene gik i grønlandske klasser.

Borgere med fysiske eller psykiske handicap er i en årrække blevet sendt til Danmark, hvor de tilbragte hele livet på institutioner. De har mistet relationen til deres familie, og taler ikke det grønlandske sprog.

Endnu mere ekstremt var det med de børn fra Nuuk, der efter et år i Danmark ikke kom tilbage til deres familier, men blev samlet på et børnehjem i Nuuk, hvor de fortsat skulle tale dansk og ikke have kontakt med deres familier. Nogle af børnene klarede sig, men langt de fleste blev mærkede af den hårde medfart. Det samme gælder den gruppe børn, der blev bortadopteret til Danmark efter en kraftig orkan havde hærget byen Tasiilaq. Flere borgere opfordrer til, at de nu voksne borgere, der har været med til disse eksperimenter, får en undskyldning af den danske stat. I flere af de narrative interviews blev der fortalt om, at dette også foregik andre steder i landet.

8.5 DE JURIDISK FADERLØSE

Mange af de borgere, der gav narrative interviews, fortalte at de blev udsat for massiv mobning i deres barndom, fordi de blev kaldt 'uersakkat' (bastarder). 'Uersagaq' er et meget negativt ladet ord.

De juridisk faderløse, der kom i klemme i lovgivningen, har udover at have haft en lav status været helt uden rettigheder. Selvom de juridisk faderløse i dag har fået anerkendt deres rettigheder, er det svært at finde vej i bureaukratiet, og der mangler et sted hvor de kan henvende sig og få rådgivning om, hvordan de kan komme videre i deres proces for at finde deres fædre.

8.6 SERVICENIVEAUET ER FORRINGET

Det offentliges serviceniveau er forringet efter sammenlægningen af kommunerne fortæller en del af borgerne. Det gælder især for borgerne i Tasiilaq, Ittoqqortoormiit, Uummanaq og Qaanaaq.

Som eksempel nævner borgere i Qaanaaq, at det er helt urimeligt at skulle serviceres gennem telefonen af en læge i Ilulissat. Henvendelser til det offentlige bliver ikke besvaret indenfor en rimelig tid, og borgerne føler sig afmægtige og negligerede.

Der fortælles om stor frustration og utilfredshed med jagt- og fangstreglerne, fordi der ikke tages hensyn til de lokale forhold i yderdistrikterne. Når en regel gælder i hele landet, kan det for eksempel gå ud over fangerne i Qaanaaq, der først kan gå på jagt, når fangstdyrene er på vej væk fra området. Det samme gælder beflyvningen og besejlingen af borgerne udenfor de større byer. De oplever, at der slet ikke bliver taget hensyn til borgerne udenfor de større byer.

8.7 DISKRIMINERING PÅ GRUND AF SPROG

Diskrimination på grund af manglende sprogfærdigheder på dansk er udbredt på alle niveauer i hele samfundet og mange har for eksempel ikke kunnet blive optaget på en uddannelse eller ikke har været i søgefeltet, når en arbejdsplads søger nye medarbejdere.

Det fortælles, at de er i en situation, hvor de føler sig som andenrangs borgere på grund af sprogsituationen. Mange borgere har ikke mulighed for at bidrage til noget i samfundet på grund af dette, og føler sig som tilskuere til det, der foregår.

Der skal store anstrengelser til for at tale dansk på arbejdet. For eksempel hvis der er en majoritet af grønlandssprogede til et møde med kun en eller to dansksprogede til stede, holdes mødet på dansk. Det bliver de dansksprogede og den danske tankegang, der sætter dagsordenen, gang på gang.

Mange af de grønlandssprogede, der kan dansk, bliver brugt som tolke for de danske tilkaldte, og disse dobbeltsprogede bruger uforholdsmæssig meget tid på at give danskerne en indføring i forholdene på arbejdspladsen.

Selv om loven om sprog i Grønland giver alle borgere ret til at udtrykke sig på deres eget sprog og stiller krav om en sprogpolitik, så mangler der konkrete løsninger på de sproglige udfordringer på arbejdspladsen.

8.8 HVEM ER GRØNLÆNDER?

Engang var alle grønlandere 'rigtige' grønlandere. Siden blev det fangerne, der blev betragtet som de 'rigtige grønlandere'. Senere blev det at kunne tale det grønlandske sprog, der var udslagsgivende for, om man er grønlander eller ej. I dag er der mange, der ikke taler det grønlandske sprog, men som alligevel føler sig som grønlandere, og nogle af dem føler, at de bliver betragtet som andenrangs grønlandere.

Angutivaraq Tønnessen, der er studentermedhjælp i Forsoningskommissionen, har i sin bacheloropgave konkluderet, at vejen mod selvstændighed kræver, at alle ressourcer aktiveres ved at udvikle en grønlandsk identitet, der er rummelig og fremadskuende, selv om det grønlandske sprog er vigtigt for grønlandsk identitet. (*Angutivaraq Tønnessen: Det grønlandske sprog – Kan man være grønlandere uden at kunne sproget? Bacheloropgave, juli 2017*).

Mange borgere synes, at det er et problem, at der ikke er en klar definition på, hvem der er grønlandere.

8.9 VI BAGTALER HINANDEN

Nedgørende adfærd fylder meget i det grønlandske samfund, hvilket mange borgere har udtrykt over for Grønlands Forsoningskommission. Den nedgørende adfærd forekommer både grønlandere imellem og imellem grønlandere og danskere. Den nedgørende adfærd, der er typisk for et lille samfund, præger dagligdagen på en tyngende, negativ måde. Der er en udpræget opfattelse af at dem, der oplever succes, bliver nedgjort. Tilflyttere fra andre byer eller lande, er også blevet mobbet kraftigt, fordi de taler en anden dialekt eller et andet sprog.

Flere borgere fortæller, hvor vigtigt det er at behandle andre mennesker med respekt, og hvor vigtigt det er at få redskaber til at komme videre, så man ikke videregiver den dårlige behandling, hvis man selv har været udsat for det. Mange ønsker at ændre denne adfærd, og ønsker man i stedet behandler hinanden på en opbyggelig og positiv måde.

Det er ligeledes vigtigt at værdsætte det gode samarbejde, der vitterligt er mellem folk fra forskellige kulturer, og at sætte sig ind i de forskellige måder at kommunikere på. Uanset hvem man er, og hvor man kommer fra, så kan man sammen opnå gode resultater til gavn for hele samfundet.

Emnet nedgørende adfærd er oplagt at tage op på arbejdspladserne. Målet må være at tage dette problem op på og sammen aftale at tale sammen på en åben og respektfuld måde.

Offentligt debatmøde om de juridisk faderløse i Katuaq i oktober 2016.

8.10 FÆLLES VÆRDIER

Der er mange grupperinger i det grønlandske samfund. Det er folk, der bor i byerne og folk, der bor i bygderne. Der tales fire distinkte dialekter på grønlandsk, i nord, i vest, i syd og i øst. Der er grønlandsktalende, der er dansktalende, der er dobbeltsprogede, der er enkeltsprogede, og der er borgere, der taler thailandsk og andre taler færøsk. Der er børn og unge, voksne og ældre, og der er traditionelle fangere, husmødre, fåreholdere og fiskere, der er private og offentligt ansatte, uddannede og ikke-uddannede, akademikere og håndværkere. Der er forskellige indkomster, partitilhørsforhold og forskel på, hvor meget indflydelse den enkelte har på udviklingen af samfundet. De ældre føler sig oversete, og mange udsatte børn bliver svigtede.

Der er behov for at finde et sammenhold, hvor forskelligheden ses som en styrke, og hvor alle parter bliver respekteret for det, de er. Der er behov for at drøfte og tale om et sæt fælles værdier.

8.11 UDDANNELSE

Restgruppen af unge, der ikke kommer i gang med en uddannelse efter folkeskolen, fordi de ikke søger ind på en uddannelse, eller som ikke har mulighed for at starte på en uddannelse, vokser. Uddannelsessystemet, der primært styrker de boglige færdigheder, kører primært på dansk, og rummer ikke de borgere, der har deres styrker indenfor andre områder. Andre igen oplever, at der ikke er brug for dem, selvom de har taget en uddannelse.

Mange børn og unge føler sig fremmedgjorte i uddannelsessystemet, der ikke afspejler den grønlandske kultur, det grønlandske sprog og det grønlandske samfund. Der efterspørges et uddannelsessystem, hvor den grønlandske helhedsforståelse er grundlaget i al undervisning. Dette gælder både for folkeskolen, de grundlæggende uddannelser og de videregående uddannelser. Der er behov for at uddannelsessystemet udvikles, både teoretisk, etisk, filosofisk og praktisk, så de nye generationer får redskaber til at lægge følgerne af den koloniale arv bag sig.

Borgerne har udtrykt, at der er behov for at børnene og de unge lærer mere disciplin, så man ikke kun ser på hvilke rettigheder, men også hvilke pligter og roller de har i et samfund, der er på vej væk fra at være en tidligere koloni og hen mod en stat.

Forsoningskommissionens borgermøde i skolen i Qaanaaq, august 2015.

8.12 TILKALDT ARBEJDSKRAFT

Mange borgere oplever, at der ikke bliver stillet klare krav til de tilkaldte. Uden klare krav får de tilkaldte lov til at definere deres egen rolle, når de starter i et job i Grønland. Samtidig føler mange, at de tilkaldte ikke sætter sig nok ind i det samfund, som de bliver en del af, og flere borgere føler, at de bliver styret oppefra på en måde, der ikke er hensigtsmæssig.

Systematisk racisme er noget, som mange borgere fortæller, at de har oplevet. Derfor er det vigtigt, at de tilkaldte sætter sig ind i kulturen og forhistorien, og at de også selv påtager sig en del af ansvaret for at tilegne sig sproget, kulturen og tankegangen. Hvis de får en større indsigt i det folk og i det land, som de har bosat sig i, vil de utvivlsomt kunne få en større forståelse og dermed respekt for befolkningen, som de arbejder for og sammen med i dagligdagen.

Flere borgere har udtrykt ønsket om, at både de danske og de grønlandske tilflyttere samarbejder mere med folk her fra landet for at sikre at arbejdet vitterligt repræsenterer det, der sker her i landet, og at de på den måde kan være med til at udvikle det lokale miljø på dennes egne betingelser.

Forsoningskommissionens borgermøde i forsamlingshuset i Narsaq, december 2015.

8.13 UD AF OFFERROLLEN

På borgermøderne og i de narrative interviews har mange understreget, hvor vigtigt det er at bryde den onde cirkel med manglende initiativ og værdighed og følelsen af ikke at være til nogen nytte. De føler, at de selv eller deres forfædre har fået frataget deres initiativ og værdighed. Følelsen af ikke at være til gavn i samfundet gives videre til næste generation.

Mange borgere er allerede videre og har forlængst taget ansvar for eget liv. Og den opgivende følelse, som mange oplever, er for manges vedkommende ved at blive ændret til en følelse af, at nok er nok. Der er brug for ændringer i samfundet, og mange har behov for hjælp. Hvis de får hjælp og tilegner sig nye redskaber til at komme videre med, vil de kunne blive stærkere forældre, der kan give de næste generationer trygge rammer. For de er vores vigtigste ressource, og trygge stærke børn er forudsætningen for en lys fremtid.

Forsoningskommissionen holdt borgermøde i Kullorsuaq, september 2015.

9. KOMMISSIONENS ANBEFALINGER

Forsoningskommissionen skulle ifølge kommissoriet tage sig af følgende opgaver:

- Igangsætte aktiviteter, der skulle afdække udfordringer i samfundet, der har afstedkommet spændingsforhold som følge af den koloniale arv.
- Skabe dialog og indblik om landets historie, så samfundet kunne tage ved lære af konsekvenserne omkring egne handlinger og herefter at skabe bedre rammer for fremtiden, og endelig.
- Skabe forståelse for diversiteten i samfundet.

Det er lykkedes medlemmerne af Forsoningskommissionen at arbejde med alle de opgaver, der er beskrevet i kommissoriet, men de har kun kunnet løfte en flig af de store opgaver, som hele samfundet er nødt til at løse i fællesskab.

Medlemmerne af Forsoningskommissionen har på deres møde i Nuuk den 12. og 13. oktober 2017 besluttet at komme med følgende anbefalinger:

9.1 ANBEFALINGERNE

Anbefaling nr. 1: Grønlands historie – set med vores øjne

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der udvikles en national strategi og handlingsplan for, hvordan vi får fortalt vores egen forhistorie. Den nye 'Grønlands historie – set med vores øjne' skal være med til at bringe generationerne sammen, skabe stolthed over hvor langt vi er nået, og skabe et fælles udgangspunkt om hvem vi er, i mødet med andre folkeslag. Grønlands egen historieskrivning skal inddrage lokalhistorien rundt om i landet, det være sig alt lige fra hvalrosfangst i Sisimiut eller hvidhvalsfangst i Qeqertarsuaq. Den danske stat bør bidrage med arkivalier og effekter, når 'Grønlands historie – set med vores øjne' bliver skrevet.

'Grønlands historie – set med vores øjne' er både samfundets historie og den enkelte borgers historie. Borgerne bør inddrages, lyttes til, og deres fortællinger skal formidles videre på en spændende og engagerende måde i nærmiljøet, for siden at blive formidlet videre i skolerne, i uddannelsesinstitutionerne samt gennem de nationale medier og på de sociale medier. Ligesom i Australien, hvor de oprindelige folk har udarbejdet let tilgængeligt materiale om deres forhistorie, deres kultur og deres værdier, bør dette arbejde munde ud et lignende materiale.

Anbefaling nr. 2: Videnscenter for historie og forsoning

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der oprettes et videnscenter for historie og forsoning, der kan placeres på Ilimmarfik. Videnscenteret bør ligeledes have til opgave at udvikle metoder til forsoning med fortiden, fordi der er behov for at udvikle metoder til forsoning for at undgå, at de næste generationer bliver re-traumatiserede.

Forsoningskommissionens medlemmer opfordrer samtidig til, at det grønlandske ordforråd om den koloniale arv udvides med nye begreber, der kan anvendes i forbindelse med udviklingen af nye metoder til forsoning. Begreberne bør have fæste i den grønlandske realitet, hvor der specielt lægges mærke til den grønlandske mytologi, og tager udgangspunkt i den traditionelle helhedsforståelse af krop, ånd og sjæl.

Anbefaling nr. 3: Forsoningsfond

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der oprettes en forsoningsfond, der støtter udviklingen af teorier og behandlingsmetoder, der kan være med til en 'healing', hvor den grønlandske befolkning danner grundlæggende tanker for en behandlingsmetode, og som samler befolkningen og samtidig synliggøre de mange styrkesider, som vi har i vort samfund. Fonden skal støtte forskning og konkrete initiativer, der medvirker til den nødvendige forsoningsproces, så borgerne fra at opfatte sig selv som ofre, forsoner sig med sin egen historie og styrkede tager ansvar for eget liv. Det handler om udvikling af det enkelte menneske, så det begynder at deltage aktivt i samfundet. Det handler også om at få udviklet redskaber, så arbejdspladserne kan bidrage til denne udvikling.

Samtidig anbefaler medlemmerne af Forsoningskommissionen at arbejdet med forsoning bør have en klar deadline indenfor en kortere årrække, og at der arbejdes hen imod en national ceremoni, hvor hele befolkningen tilkendegiver at den forstår fortiden, tager ansvar for nutiden, og arbejder sammen for en bedre fremtid.

Anbefaling nr. 4: Et fælles værdisæt

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der udvikles en strategi og en handlingsplan for at udvikle et fælles værdisæt. Målet er at skabe sammenhængskraft i samfundet og at tage et fælles ansvar for at give alle børnene i vores samfund en god start på livet.

De nye fælles værdier skal være udgangspunktet for opdragelsen af vores børn og unge og de kommende generationer. Det nationale værdisæt skal være inkluderende, og sikre et rummeligt samfund med plads til alle borgere, uanset køn, seksuel orientering, alder, uddannelse, udseende, bosted, sprog og politisk tilhørsforhold. Grønland har brug for alle gode kræfter, og der skal være plads til forskellige holdninger i et demokratisk samfund.

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at der oprettes et etisk råd, der som sin første opgave får ansvaret for processen med at udarbejde dette fælles nationale værdisæt. Det etiske råd vil herefter have ansvaret for at forholde sig til de etiske problemstillinger, der opstår i samfundet, også under udarbejdelse af udkast til nye love og bekendtgørelser.

Anbefaling nr. 5: En styrkelse af det grønlandske sprog

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at intentionerne med lovgivningen omkring sproget vitterligt implementeres, så anvendelsen af det grønlandske sprog styrkes gennem en massiv indsats af hele samfundet, det være sig forældre, de ansatte i børneinstitutionerne, i skolerne, på uddannelsesinstitutionerne og på alle arbejdspladser.

Forsoningskommissionens medlemmer mener ikke, at indsatsen omkring andre sprog skal mindskes, tværtimod er der stadig brug for at kunne andre sprog i en international verden, og Forsoningskommissionen opfordrer alle borgere til at være med til at sikre god kommunikation og gensidig respekt i et flersproget samfund som vores.

Anbefaling nr. 6: Ønske om undskyld

Nogle borgere, især fra den ældre generation, har overfor Forsoningskommissionen udtrykt, at det vil være på sin plads at de får en undskyldning for den behandling, de har været udsat for i udviklingens navn. De fortæller, at de har oplevet overgreb i form af tvangsflytninger, eksperimenter og følelsen af at været andenrangs borgere i eget land.

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at Naalakkersuisut tager initiativ til en debat om dette spørgsmål internt i Grønland, så hele befolkningens holdning til dette spørgsmål bliver belyst.

Anbefaling nr. 7: Frit forudgående og informeret samtykke

Medlemmerne af Forsoningskommissionen anbefaler, at Naalakkersuisut skal sikre, at centraladministrationen og de underliggende institutioner fremover sikrer borgerne retten til 'frit forudgående og informeret samtykke', når der planlægges større samfundsændringer, der får indflydelse på de enkelte borgeres liv.

Dette skal være med til at modvirke at de overgreb, der er begået i fortiden, ikke gentager sig.

9.2 IDÉKATALOG

Medlemmerne af Forsoningskommissionen har ligeledes en række konkrete forslag, der kort beskrives nedenfor:

Digitaliseringen bør fremskyndes

Inatsisartut bør yde en ekstraordinær bevilling til Kalaallit Nunaata Radio (KNR), så det store båndarkiv kan blive digitaliseret hurtigere, end det er muligt i dag. Formålet er at fremskynde digitaliseringen af det historiske materiale, så arkivet snarest muligt bliver tilgængeligt for hele samfundet via internettet. Disse arkiver kan sammen med arkiverne på Nunatta Katersugaasivia og rundt om på de lokale museer blive et vigtigt værktøj i udformningen af den nye historiefortælling.

En grønlandsk kalender

Der bør indføres egentlige grønlandske mærkedage i en grønlandsk kalender, en kalender, der afspejler dette samfund, med nationaldag, ørredfangst, rensdyrjagt, mørketider, Juul-liaraq (lille jul) den 24. december og så videre.

Registrering af børn, der er sendt til Danmark

Der findes i dag ikke et overblik over hvor mange børn, der blev sendt til Danmark, hvorfor de blev sendt til Danmark, hvor længe de blev der, og hvordan selve assimilationsprocessen foregik, mens de var i Danmark, samt hvordan det er gået dem siden hen, både dem, der blev i Danmark, og dem, der kom hjem til Grønland.

Undersøgelse af danificeringen

Der er brug for at få undersøgt, hvordan 'danificeringen' foregik her i Grønland, og om den stadig pågår, og få sammenlignet denne proces med hvordan den er foregået i andre lande.

10. BILAG

10.1 FORSONINGSKOMMISSIONENS KOMMISSORIE

Indledning

Grønland er en tidligere koloni, der med grundlovsændringen i 1953 fik ændret status og blev en del af Rigsfællesskabet. Grønland har siden udviklet sig til at blive et selvstyrende land. Det grønlandske samfunds udvikling er i høj grad præget af et tankesæt, der er en direkte følge af kolonihistorien. Det har sat sit præg på folket og samfundets udvikling.

Det grønlandske folk har et fælles ansvar for at bidrage til en positiv udvikling. I et mangfoldigt samfund skal der herske respekt for borgernes forskellige erindringer og opfattelser af begivenheder, historiske handlinger og beslutninger igennem tiden. Det er vigtigt at diskutere disse forhold og skabe forståelse for deres betydning for nutidens samfundsforhold samt folkets levevilkår – til gavn for den enkeltes og det grønlandske folks selvbevidsthed.

Forsoningsprocessen skal bidrage til at viden om samfundsforhold og forståelse borgerne imellem forøges. En større bevidsthed om eget udgangspunkt giver en forbedret mulighed for et inkluderende og respektfuld samfund og en tryk udvikling.

Idet Naalakkersuisut, med udgangspunkt i regeringsgrundlaget, ønsker at forsoning finder sted i befolkningen, nedsættes en kommission til at forestå processen. Kommissionen understøttes af et sekretariat.

Kommissorium

I koalitionsaftalen står: For at lægge afstand til koloniseringen af vort land, er det nødvendigt at der finder forsoning og tilgivelse sted. Der udarbejdes en handlingsplan for dette.

Kommissionen skal igangsætte aktiviteter der skal afdække kultur- og samfundsmæssige udfordringer i samfundet der afstedkommer spændingsforhold, som følge af den koloniale arv.

For at skabe indblik i sammenhænge skal kommissionen indsamle viden og arbejde målrettet ud fra to overordnede indfaldsvinkler:

- a) Interne sociologiske problemstillinger
- b) Historisk udvikling og kulturel interaktion i Grønland samt mellem Grønland og Danmark

Målet for kommissionens arbejde er at skabe dialog og indblik omkring den socio-historiske udvikling i Grønland, således at man som samfund tager ved lære af konsekvenserne omkring egne handlinger for derigennem at skabe bedre rammer for fremtiden.

Arbejdsproces

Gennem igangsættelse af forskellige projekter skal der arbejdes for at skabe forståelse for diversiteten i samfundet.

Kommissionen skal konkretisere og tilrettelægge de forskellige projekter, deres mål og delmål. I forbindelse med projekter kan der nedsættes arbejdsgrupper, der skal bidrage til kommissionens aktiviteter samt handlingsplaner for forøget forsoning.

Kommissionen understøttet af sekretariatet fastlægger en overordnet strategi samt arbejdsplan for aktiviteterne og indsamlingen af viden. I denne arbejdsplan skal indgå offentlige, inddragende arrangementer.

Kommissionen skal løbende formidle sit arbejde via en til formålet oprettet hjemmeside. Kommissionen skal i øvrigt afgøre, hvordan viden, resultater og anbefalinger mest hensigtsmæssigt formidles.

Kommissionen skal aflevere årlig statusrapport og skal i udgangspunktet afslutte sit arbejde i udgangen af 2017, med mulig forlængelse, hvor kommissionen fremlægger sit samlede arbejde og anbefalinger i en betænkning. Hvis kommissionen har grund til at forlænge sit arbejde, kan kommissionen fremsætte sit begrundede ønske til Naalakkersuisut, der efterfølgende vil vurdere anmodningen for ønsket.

Sammensætning

Forsoningskommissionen består af 4-6 medlemmer der udpeges af Naalakkersuisut. Medlemmerne skal have relevante faglige og personlige kompetencer til at indgå i arbejdet. De nærmere arbejdsforhold fastlægges i en kontrakt.

Majoriteten af medlemmerne skal bo i Grønland af både administrative, økonomiske og logistiske hensyn samt ud fra et nærhedsprincip.

Kommissionen kan inddrage ressourcepersoner til at bidrage og indgå i de relevante arbejdsgrupper eller aktiviteter som kommissionen igangsætter. Ressourcepersonerne skal udpeges efter deres relevante kompetencer passende til de forskellige aktiviteter der iværksættes.

Naalakkersuisut kan i samråd med kommissionen udpege 2-3 internationale ressourcepersoner til at indgå i arbejdsgrupper. Desuden kan Naalakkersuisut udpege æresmedlemmer til at indgå i kommissionen.

De repræsenterede partier i Inatsisartut har muligheden for at nedsætte en politisk udpeget følgegruppe, hvor hvert parti kan udnævne én faglig relevant repræsentant. Følgegruppen kan kommentere, anbefale, eller stille forslag om mulige initiativer, emner og temaer. Kommissionen skal vurdere følgegruppens input, og afgør suverænt prioriteringerne i sit arbejde.

10.2 KOMMISSIONENS UDGIVELSER

- Kommissorium for Forsoningskommissionen i Grønland, saammaatta.gl.
- Forsoningskommissionen: Årlig Statusrapport, juli 2015, saammaatta.gl.
- Inuk Silis Høegh: 'Saammaatta', video på 4:52 min., vimeo.com/127069789
November 2015
- HS Analyse: 'Identitet, sprog og sociale udfordringer, efteråret 2015'.
- Jens Heinrich: 'Koncentrationspolitikken i Grønland 1940 – 2009', 2015.
- Jens Heinrich: Decolonization And Development, 10. December 2015:
<http://knr.gl/da/radio/decolonization-and-development-08122015>
- Forsoningskommissionen: Årlig Statusrapport, juli 2016, saammaatta.gl.
- Lisathe Møller Kruse: 'Drømmenes verden', novelle, juli 2016, saammaatta.gl
- Jakob Janussen: 'Analyse af Fødestedskriteriet - Efterlysning af fuld ligestilling førte til diametralt modsat resultat', januar 2017, saammaatta.gl.
- Irene Jeppson: 'Den hvide bastard', novelle, juli 2016, saammaatta.gl
- Meqo Jensen: 'Issittup sapangaa', novelle, juli 2016, saammaatta.gl
- Karla Jessen Williamson: Siuarsagaanerup kalunneri, februar 2016 <http://saammaatta.gl/da/Nyheder/2016/02/Vellykket-debatarrangement>
- Julie Edel Hardenberg: Værkerne 1721, *Ineriartorneq, Ingutsigaq, Arven, Nammineq, Nipangersitaanngitsut* og *Xenophobia*, der kan ses på saammaatta.gl.
- Anders Berthelsen, Made in Nuuk Production: Dokumentarfilmen 'Identitet, sprog og sociale udfordringer', november 2017.
- Musikgruppen Nanook: *Ilunniittuassavog*, tekst og komposition for Forsoningskommissionen, Nuuk 2015
- Carl Christian Olsen aamma Katti Frederiksen: Oqaatsitta inissisimanerat – Ullumik-kut oqaatsitigut killiffipput pillugu nalunaarusiaq innersuussutinik aamma imalik, august 2017.
- Vivi Noahsen: Konsekvenser for de juridisk faderløse, bacheloropgave, Nuuk, 2016.
- Vivi Sørensen: Saammaassiniarnerup aqqani, november 2017.

10.3 MEDIERNES DÆKNING AF FORSONINGSKOMMISSIONENS ARBEJDE

Denne oversigt viser mediernes dækning af Forsoningskommissionens arbejde, i kronologisk rækkefølge.

2012

Grønlændere lades i stikken af deres danske statsborgerskab, Information, 12. august 2012: <https://www.information.dk/indland/2012/08/groenlaendere-lades-stikken-danske-statsborgerskab>

2013

Mads Dollerup Scheibel: Greenlands new leader inspired by Mandela, Nordik Labour Journal, 16. april, 2013: <http://www.nordiclbourjournal.org/artikler/portrett/portrait-2013-1/article.2013-04-09.8439111751>

Første udspil til en 'forsoningskommission', Sermitsiaq.ag, 16. august, 2013: <http://sermitsiaq.ag/foerste-udspil-forsoningskommission>

Danmark på sidelinjen i forhold til forsoningskommission, knr.gl, 29. august, 2013: <http://knr.gl/da/nyheder/danmark-p%C3%A5-sidelinjen-i-forhold-til-forsoningskommission>

Niels Peter Agger: Undskyld Grønland, Information, 30. december 2013: <http://www.information.dk/483330>

2014

Greenland moving between 'reconciliation' with Denmark and 'natural' path towards independence, 22. januar 2014: <http://www.nationalia.info/en/news/1742>

Video: 9,6 mio. kr. mod kolonismens genfærd, sermitsiaq.ag, 17. marts, 2014: <http://sermitsiaq.ag/video-96-mio-kr-kolonismens-genfaerd>

Uklart med forsoningskommissionen, sermitsiaq.ag, 26. marts 2014: <http://sermitsiaq.ag/uklart-forsoningskommissionen>

Danmark vil ikke ind i opgør om Grønlands kolonitid, BT, 12. april, 2014: <http://www.bt.dk/politik/danmark-vil-ikke-ind-i-opgoer-om-groenlands-kolonitid>

Jyllandsposten: Opgør om Grønlands kolonifortid, 12. april 2014: <http://jyllandsposten.dk/indland/article6639267.ece>

Sara og Doris efterlyser dansk deltagelse, sermitsiaq.ag, 13. april 2014: <http://sermitsiaq.ag/sara-doris-efterlyser-dansk-deltagelse>

Kritik af dansk fravær fra forsoningskommission, knr.gl, 13. april 2014:
<http://knr.gl/da/nyheder/kritik-af-dansk-frav%C3%A6r-fra-forsoningskommission>

Canadisering af Grønland, indspark af Michael Böss, Berlingske, 23. april 2014:
<https://www.b.dk/kommentarer/canadiseringen-af-groenland>

Debatindlæg ved Erik Andersen: En forsoningskommission 23. april 2014:
<http://jyllands-posten.dk/debat/breve/article6658917.ece>

Mere kritik af udskældt kommission, sermitsiaq.ag, 23. april, 2014:
<http://sermitsiaq.ag/mere-kritik-udskaeldt-kommission>

Berlingske mener: Ærlige svar til grønlandere, 28. april 2014:
<https://www.b.dk/berlingske-mener/aerlige-svar-til-groenlaenderne-0>

Et moderne rigsfælleskab, kronik af Aleqa Hammond, Berlingske, 7. maj 2014:
<https://www.b.dk/kronikker/kronik-et-moderne-rigsfaellesskab>

Historiker: Grønland har aldrig været en koloni, sermitsiaq.ag, 9. maj 2014:
<http://sermitsiaq.ag/historiker-groenland-aldrig-koloni>

Forsoning i den grønlandske optik, kronik ved Jens Heinrich, 22. maj, 2014:
<http://jyllandsposten.dk/debat/kronik/ECE6746427/Forsoning+i+den+gr%C3%B8nlandske+optik/>

Historiker: Forsoningskommissionen handler ikke om en undskyldning, knr.gl, 22. maj 2014: <http://knr.gl/da/nyheder/historiker-forsoningskommissionen-handler-ikke-om-en-undskyldning>

Fravalgte til forsoningskommissionen får også en rolle, knr.gl, 15. juli 2014: <http://knr.gl/da/nyheder/fravalgte-til-forsoningskommissionen-f%C3%A5r-ogs%C3%A5-en-rolle>

Så er den længe varslede forsoningskommission nedsat, knr.gl, 15. juli 2014: <http://knr.gl/da/nyheder/s%C3%A5-er-den-l%C3%A6nge-varslede-forsoningskommission-nedsat>

Olsvig om forsoningskommissionen: Vi bakker op, knr.gl, 16. juli 2014:
<http://knr.gl/da/nyheder/olsvig-om-forsoningskommissionen-vi-bakker-op>

Kommissionen opfylder krav om kønsfordeling, Sermitsiaq.ag, 16. juli 2014:
<http://sermitsiaq.ag/forsoningskommission-opfylder-krav-koensfordeling>

Forsoningsmedlem Williamson: Vigtigt arbejde, knr.gl, 23. juli 2014:
<http://knr.gl/da/nyheder/forsoningsmedlem-williamson-vigtigt-arbejde>

Forsoningskommissionen vil inddrage befolkningen, knr.gl, 15. august 2014,
<http://www.knr.gl/da/nyheder/forsoningskommissionen-vil-inddrage-befolkningen>

Forsoningskommission vil have kolonitidens sår frem, Sermitsiaq.ag, 15. august 2014:
<http://sermitsiaq.ag/forsoningskommission-kolonitidens-saar-frem>

Aaja: Jeg er blevet svinet til, sermitsiaq.ag, 16. august, 2014:
<http://sermitsiaq.ag/aaja-blevet-svinet>

Forsoning i Grønland, kronik ved Jens Heinrich, Berlingske, 28. august, 2014:
<http://www.b.dk/kronikker/forsoning-i-groenland>

Østgrønlandere: Behov for forsoning mellem øst og vest, sermitsiaq.ag, 16. oktober, 2014: <http://sermitsiaq.ag/oestgroenlaenderne-behov-forsoning-mellem-oest-vest>

Forsoningskommission: Østgrønlandsk sprog i fare, knr.gl, 16. oktober 2014: <http://knr.gl/da/nyheder/forsoningskommission-%C3%B8stgr%C3%B8nlandsk-sprog-i-fare>

Medlem udtrådt af Forsoningskommissionen, sermitsiaq.ag, 30. oktober, 2014: <http://sermitsiaq.ag/medlem-udtraadt-forsoningskommissionen>

Medlem forlader forsoningskommission, knr.gl, 31. oktober 2014: <http://knr.gl/da/nyheder/medlem-forlader-forsoningskommission>

Gør Forsoningskommission til Fællesskabskommission, knr.gl, 12. november 2014: <http://knr.gl/da/nyheder/g%C3%B8r-forsoningskommission-til-f%C3%A6llesskabskommission>

Forsoningskommissionen og fortiden som koloni, kronik ved Jens Heinrich, baggrund.com, 28. november 2014: <http://baggrund.com/forsoningskommissionen-og-fortiden-som-koloni/>

Astrid Nonbo Andersen: Grønland vil skrive sin egen historie, 14. december 2014: <http://baggrund.com/gronland-vil-skrive-sin-egen-historie/>

Forsoningskommissionen: En grønlandsk folkekomedie, Kamikposten.dk, 25. december 2014: <http://www.kamikposten.dk/global/maskinrum/rutine/leksikon.aspx?adgang=bruger&menutekst=Indsigt&tag=nyestartikler&indgang=fr-forside&folder=hvadermeningen&sprog=da&punkt&udvalgt=20141225120802b26>

Lektor på Ilisimatusarfik: Forsoningskommissionen ”ren folkekomedie”, knr.gl, 28. december 2014: <http://knr.gl/da/nyheder/lektor-p%C3%A5-ilisimatusarfik-forsoningskommissionen-ren-folkekomedie>

2015

Forsoningskommissionen i akademisk stormvejr, knr.gl, 5. januar 2015: <http://knr.gl/da/nyheder/forsoningskommissionen-i-akademisk-stormvejr>

Forsoningskommissionen forsvare sig efter kritik, sermitsiaq.ag, 5. januar 2015: <http://sermitsiaq.ag/forsoningskommissionen-forsvarer-kritik>

Forsoningsarbejde med borgerinddragelse, knr.gl, 20. januar 2015: <http://knr.gl/da/nyheder/forsoningsarbejde-med-borgerinddragelse>

Følgegruppemøde i Forsoningskommissionen, knr.gl, 22. januar 2015: <http://knr.gl/da/nyheder/f%C3%B8lgegruppem%C3%B8de-i-forsoningskommissionen>

Kim Leine: Landsmænd? I don't think so..., Jyllandsposten, 30. januar 2015: <http://jyllands-posten.dk/debat/kronik/ECE7400966/Landsm%C3%A6nd-I-don%E2%80%99t-think-so.../>

Dennis Nørmark: Danskerne begriber ikke, at vi var en brutal kolonimagt, Politiken, 28. marts 2015: <http://politiken.dk/debat/profiler/dennisnormark/ECE2606774/danskerne-begriber-ikke-at-vi-var-en-brutal-kolonimagt/>

Bo Lidegaard: Kolonier mig her og kolonier mig der, Politiken, 29. marts 2015: <http://politiken.dk/debat/klummer/lidegaard/art5572207/Kolonier-mig-her-og-kolonier-mig-der>

Forsoningskommissionen lancerer oplysningskampagne, KNR.gl, 8. maj 2015:
<http://knr.gl/da/nyheder/forsoningskommissionen-lancerer-oplysningskampagne>

To medlemmer trækker sig fra Forsoningskommissionen, KNR.gl, 10. maj 2015:
<http://knr.gl/da/nyheder/medlemmer-tr%C3%A6kker-sig-fra-forsoningskommissionen>

Forsoningskommissionen på oplysningstur i Nordgrønland, knr.gl, 26. august 2015:
<http://knr.gl/da/nyheder/forsoningskommissionen-p%C3%A5-oplysningstur-i-nord-gr%C3%B8nland>

Forsoningskommissionen arbejder i strid med egne regler, Sermitsiaq. ag, 1. september 2015: <http://sermitsiaq.ag/forsoningskommission-arbejder-i-strid-egne-regler>

Grønlands forsoningskommission kører skævt, Information, 2. september 2015:
<http://www.information.dk/telegram/543917>

Interne grønlandske sager dominerer i Forsoningskommissionens arbejde, knr.gl, 3. september 2015: <http://knr.gl/da/nyheder/interne-gr%C3%B8nlandske-sager-dominerer-i-forsoningskommissionens-arbejde>

Interview med Ida Mathiassen om kommissionens møder med borgerne i Nordgrønland, starter 5:56 minutter inde i udsendelsen og slutter 9:29. Qanorooq, KNR Nyhederne, 11. september, 2015: <http://knr.gl/da/tv/qanorooq/qanorooq-11092015>

Første rapport fra forsoningskommissionen, KNR.gl, 12 september 2015:
<http://knr.gl/da/nyheder/f%C3%B8rste-rapport-fra-forsoningskommissionen>

VIDEO Forsoningskommissionen savner grundig undersøgelse af ”Eksperimentet”, KNR.gl, 20. oktober 2015: <http://knr.gl/da/nyheder/forsoningskommissionen-savner-grundig-unders%C3%B8gelse-af-%E2%80%9DEksperimentet%E2%80%9D>

Grønlændere mødes med hån – og står allerbagerst i jobkøen, Politiken, 21. oktober 2015: <http://politiken.dk/indland/art5594513/Gr%C3%B8nland%C3%A6ndere-m%C3%B8des-med-h%C3%A5n-og-st%C3%A5r-allerbagerst-i-jobk%C3%B8en>

Tvangsfjernede grønlandere fik deres undskyldning, Kristeligt Dagblad, 22. oktober 2015:
<http://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/tvangsfjernet-helene-fik-sin-undskyldning>

Forsoningskommissionen tilbage med formand, Sermitsiaq.ag, 5. november 2015:
<http://sermitsiaq.ag/forsoningskommission-tilbage-formand>

Josef Therkildsen er ny formand for forsoningskommissionen, knr.gl, 6. november 2015:
<http://knr.gl/da/nyheder/josef-therkildsen-er-ny-formand-forsoningskommissionen>

2016

Forsoningskommissionen inviterer til debat, Sermitsiaq.ag, 1. februar 2016:
<http://sermitsiaq.ag/forsoningskommissionen-inviterer-debat>

Indslag i Qanorooq om ’Udviklingens lænker’ af Karla Jessen Williamson med kommentarer fra Josef Therkildsen og Paornanguaq Lyngø. Indslaget starter 11:46 minutter inde i udsendelsen, og slutter 17:27, Qanorooq, KNR TV, 3. februar 2016:
<http://knr.gl/da/tv/qanorooq/qanorooq-03022016>

Indslag om 22 grønlandske børn, der blev deporteret til Danmark. Anders Olling undersøger de mørke kapitler af danmarkshistorien, Radio 24syv, 8. februar 2016: <http://www.radio24syv.dk/programmer/ak-24syv/12745393/ak-24syv-08-02-2016-2/> (42 minutter ind i udsendelsen)

Hvordan kan man komme videre efter kolontiden? Interview med Karla Jessen Williamson og Josef Therkildsen, Nuuk TV, 14. februar 2016: <http://www.nuuktv.gl/nyhed/da-2016-02-04/>

Forsoningskommissionen udskriver novellekonkurrence, knr.gl, 2. juni 2016: <http://knr.gl/da/nyheder/forsoningskommissionen-udskriver-novellekonkurrence>

Et år efter kommissionsrapport: "Lang vej endnu", knr.gl, 7. juni 2016: <http://knr.gl/da/nyheder/et-%C3%A5r-efter-kommissionsrapport-stadig-lang-vej-endnu>

Næstformand i forsoningskommissionen træder ud, knr.gl, 7. august 2016: <http://knr.gl/da/nyheder/n%C3%A6stformanden-i-forsoningskommissionen-tr%C3%A6der-ud>

Sami desire for truth and reconciliation process, politico.eu, 1. oktober 2016: <http://www.politico.eu/article/sami-reconciliation-process-sweden-minority-multiculturalism-human-rights-discrimination/>

Rigsfælleskabet til debat, Sermitsiaq.ag 16. November 2016: <http://sermitsiaq.ag/rigsfaellesskabet-debat>

Vindere af forsoningskommissionens novellekonkurrence fundet, knr.gl, 29. november 2016: <http://knr.gl/da/nyheder/vindere-af-forsoningskommissionens-novellekonkurrence-fundet>

2017

Forsoning er et følsomt emne, Sermitsiaq.ag, 3. januar 2017: <http://sermitsiaq.ag/forsoning-foelsomt-emne>

Atter udskiftning i kommission, Sermitsiaq.ag, 17. januar 2017: <http://sermitsiaq.ag/atter-udskiftning-i-kommission>

Første kommissionsmøde i året 2017, Kamikposten.gl, 24. januar 2017: <http://www.kamikposten.gl/2017/01/24/isumalioqatigiissitap-ataatsimiinnerat-siulleq-2017-foerste-kommissionsmoede-i-aaret-2017/>

Forsoningskommissionen tager hul på debatarrangementer, knr.gl, 26. januar 2017: <http://knr.gl/da/nyheder/forsoningskommissionen-tager-hul-p%C3%A5-debatarrangementer>

Stor anerkendelse til inuit-forkæmper, Sermitsiaq.ag, 2. marts 2017: <http://sermitsiaq.ag/stor-ankendelse-inuit-forkaemper>

Hvad synes du om de sorte hår i flaget? Sermitsiaq.ag, 13. marts 2017: <http://sermitsiaq.ag/synes-sorte-haar-i-flaget>

Kunst der skaber debat, knr.gl, 14. marts 2017: <http://knr.gl/da/nyheder/kunst-der-skaber-debat>

Lyng: Flagkunst er grøftegraveri, Sermitsiaq.ag, 15. marts 2017: <http://sermitsiaq.ag/lyng-flagkunst-grøftegraveri>

Konference i Ilulissat, Kamikposten.gl, 30.marts 2017: <http://www.kamikposten.gl/2017/03/30/ilulissani-ataatsimeersuartitsineq-konference-i-ilulissat/>

Analyse om Fødestedskriteriet er udkommet, Kamikposten.gl, 28.april 2017: <http://www.kamikposten.gl/2017/04/28/sumi-inunngorsimanermik-nalunaarusiaq-saqqummerpoq-analyse-om-foedestedskriteriet-er-udkommet/>

Ønske om ligestilling førte til ulighed, knr.gl, 6. maj 2017: <http://knr.gl/da/nyheder/%C3%B8nske-om-ligestilling-f%C3%B8rte-til-ulighed>

VDEO Identitet, sprog og sociale udfordringer (Josef Tarrak), Kamikposten.gl, 15. juni 2017: <http://www.kamikposten.gl/2017/06/15/identitet-sprog-og-sociale-udfordringer/>

Kommissionsmøde afholdt, Kamikposten.gl, 29. august 2017: <http://www.kamikposten.gl/2017/08/29/isumalioqatigiissitaq-ataatsimeeqqammerpoq-kommissionsmoede-afholdt/>

Forsoningskommissionen forbereder betænkning, knr.gl, 30. august 2017: <http://knr.gl/da/nyheder/forsoningskommissionen-forbereder-bet%C3%A6nkning>

Jens-Kristian Lütken: Hvis en stiv grønlander larmer, er det helt i orden at give ham tæsk, Jyllandsposten.dk, 11. September, 2017: <http://jyllandsposten.dk/debat/blogs/jens-slutken/ECE9861145/hvis-en-stiv-groenlaender-larmer-er-det-helt-i-orden-at-give-ham-taesk/>

Kim Kielsen, Åbningstale i Inatsisartut, 22. September, 2017: http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Taler/DK/aabningstaler/UKA2017_amma-nersiorluni%20oqalugiaat_DK.pdf

10.4 MERE BAGGRUND OM FORSONING

Denne oversigt indeholder bøger og baggrund på internettet, der kan være med til at belyse emnet forsoning.

Astrid Nonbo Andersen: Ingen undskyldning. Erindringer om Dansk Vestindien og kravet om erstatninger for slaveriet, København 2017.

Elazar Barkan:

The Guilt of Nations, Restitution and negotiation historical injustices, New York, 2000.

Carmel Bird (ed.): The stolen children. Their Stories, Sydney, 1998. Women's healing Group and their stories, www.mrc.org

EMU, Danmarks Læringsportal: Grønlands Forsoningskommission en vigtig debat: <http://www.emu.dk/modul/gr%C3%B8nlands-forsoningskommission-en-vigtig-debat>

Winnie Færk: Undskyld? Kampen om Danmark og Grønlands fremtid, 2016. Undervisningsmateriale til gymnasieelever.

Amalia Lynge Pedersen: Grønland-perspectives from Down Under, 2017.

Jonas Flintegård Poulsen: Forsoningsprocesser i Arktis, 2014/15, Forsoningsprocesser i Arktis, 2015: <http://www.martinbreum.dk/wpcontent/uploads/2015/03/FORSO-NINGSPROCESSER-I-ARKTIS.pdf>

Hans Christian Gulløv:

Grønland, den arktiske koloni, Danmark og kolonierne, København, 2017.

The Hague Institute for Global Justice:

<http://www.thehagueinstituteforglobaljustice.org/information-for-policy-makers/>

Klaus Georg Hansen: 'Fra passiv tilskuer til aktiv deltager', Inussuk, Arktisk Forskningsjournal 1, 2017.

Jens Heinrich, Sniff Andersen Nexø, Linda Nielsen: Historisk udredning om retstillingen for børn født uden for ægteskab i Grønland 1914-1974, 2011.

Bekendtgørelse af ILO-konvention nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater

The International Center for Transitional Justice (ICTJ) i New York: <https://www.ictj.org/>

Amalia Lynge Petersen: 'Healing wounds of the past – from Australia to Greenland', om narrativ praksis, en metode til at genfinde værdighed, håb og positiv identitet, Nnamed, 2016.

The Inuit Experience of Residential Schools:

We were so far away, <http://weweresofaraway.ca/resources/>

Jacob Lindholm: "Den menneskelige påvirkning af at være juridisk faderløs. En afdækning udarbejdet for Børne- og Socialministeriet i samarbejde med Departementet for Sociale Anliggender, Familie, Ligestilling og Justitsvæsen", 17. april, 2017.

Stanford Encyclopedia of Philosophy on Reconciliation, May 2015:
<https://plato.stanford.edu/entries/reconciliation/>

Truth and Reconciliation: Calls to Action, Truth and Reconciliation Commission of Canada, 2012, www.trc.ca.

Angutivaraq Tønnessen: Det grønlandske sprog – Kan man være grønlændere uden at kunne sproget?, bacheloropgave, juli 2017.

The United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples,
http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf

Josef Therkildsen, formand for kommissionen

Født i 1955 i Paamiut og er bosiddende i Nuuk. Han er uddannet socialrådgiver og har arbejdet som projektmedarbejder i det daværende Nuup Kommune og som socialkonsulent under Socialdirektoratet i Grønlands Hjemmestyre. Josef var næstformand i SIK i 2001-2013. Han har en stor erfaring indenfor forhandling, ledelse samt skabelse af dialog. Han har erfaring med organisations- og fagforeningsarbejde og har en bred kontaktflade. Derudover har han stor erfaring med ledelse samt koordinering og afvikling af borgerinddragende aktiviteter. Han er i dag arbejdende formand for SIK's lokalafdeling i Nuuk. Josef har en personlig interesse for samfunds- og kulturelle forhold. Han har også erfaring med formidling i forskellige sammenhænge, men særligt omkring arbejdernes forhold.

Dorthe Katrine Olsen, næstformand i kommissionen

Født i 1972 og opvokset i Sisimiut, og er p.t. på videreuddannelse i Danmark. Dorthe Katrine har en kandidatgrad i kultur- og samfundshistorie ved Ilisimatusarfik fra 2002, og har været på flere efteruddannelser. Dorthe Katrine har erfaring med undervisning og vejledning af gymnasieelever, videreformidling af viden i forskellige fora, særligt om samfundsrelevante emner. Hun er ansat på KTI, GUX som faglærer i samfunds- og kulturfag. Hun har bred erfaring med koordinering og markedsføring og medie- og presserelaterede opgaver på lokale- og landsdækkende platforme. Dorthe Katrine har bidraget med oplæg både til konferencer, seminarer og andre medier.

Ida Mathiassen, medlem af kommissionen

Født i 1973 i Tasiilaq, og har siden 2009 været bosiddende i Nuuk. Hun blev i sin tid uddannet som kontorassistent, og arbejdede i en årrække i det daværende Ammassalik Kommune. Efterfølgende begyndte hun på den decentrale læreruddannelse i hjembyen, som hun færdiggjorde på Ilinniarfissuaq i Nuuk. Derefter har hun taget en akademisk diplomuddannelse i almen pædagogik som bachelorgrad, hvorefter hun tog en masteruddannelse i pædagogisk psykologi på Ilisimatusarfik. Hun har arbejdet som skolelærer og afdelingsleder i Tasiilaq, og arbejder i dag på Atuarfik Ukaliusaq. Ida Mathiassen har en grundlæggende interesse for samfundsforhold, og arbejdede med identitet, tværkulturel, organisations psykologi og socialisering under sit studie.

Îsâvaraġ Petrussen, medlem af kommissionen

Îsâvaraġ er født i Kangaamiut i 1960. Han er bosiddende i Nuuk og har kone og tre børn. Han blev færdig med sin læreruddannelse fra Ilinniarfissuaq i 1986, og senere hen var han på videreuddannelse i Danmarks Pædagogiske Universitet og tog ved samme lejlighed en uddannelse som naturvejleder. Han har arbejdet både som folkeskolelærer og naturvejleder i flere år. I dag er han forstander på det private børnehjem PITU, hvor han arbejder med børn op til 18 års alderen i Nuuk og Tasiilaq. Îsâvaraġ er kendt i musikkens verden som tekstforfatter og komponist, hvor den grønlandske levevis og historie afspejles i hans tekster. Jagt er hans store interesse, hvor han tilbringer meget tid i naturen.

Karla Jessen Williamson, æresmedlem i kommissionen

Født i 1954 i Appamiut og opvokset i Maniitsoq, og siden 1978 bosat i Saskatchewan, Canada. Hun påbegyndte sin læreruddannelse ved Ilinniarfissuaq, som hun færdiggjorde ved University of Saskatchewan. Herefter studerede hun antropologi, og fik senere en doktorgrad på University of Aberdeen i Skotland. Hun er i dag assistant professor ved University of Saskatchewan, og har oprindelige folk samt tvær- og multikulturelle temaer som sit fokusområde. I en årrække var hun direktør på University of Calgary. Ud over sine afhandlinger har hun publiceret en lang række artikler, digte og har holdt oplæg på konferencer og workshops. Karla har mange års erfaring med tværkulturel formidling og har desuden et omfattende netværk.

ILUNNIITUASSAVOQ

Suussuseq Kinaassuseq
Kalaallit inuiaat

Taartut qaamasullu
Uummataanni pigisaat minguitsuupput

Ineriartorneq aqqutaa imaannaangilaq

Siulitta pissusaat tappiitsut nungussavaat

Kalaaliunerit takutilaariuk
Inoqatitit nakkarsarnagit

Kinaassuserput
ilunniittuassavoq

Ersinngitsoq malunnartuassavoq

Kalaaliunerit takutilaariuk
Inussiarnersumik atulaariuk

Saammaateqatigiinneq
Saammaateqatigiinneq

Christian K. Elsner og Frederik K. Elsner for Forsoningskommissionen, maj 2015.